

Latvijas Nacionālā
BIBLIOTĒKA

Montreālas Latviešu
Biedrības

ZINOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

1994. GADA JŪNIJS

MONTREALA, KVEBEKĀ

46. GADA GĀJUMS

Nr. 6. (543.)

MUDINĀJUMS NERATIFICĒT VISUS ČETRUS LĪGUMUS

LNAK vadības vēstule Latvijas Valsts prezidentam Guntim Ulmanim, Latvijas valsts Ministru prezidentam Valdim Birkavam, Saeimas priekšsēdētājam Anatolijam Gorbunovam un 5. Saeimas frakciju vadītājiem.

1994. gada 30. aprīlī Latvijas un Krievijas prezidenti parakstīja līguma kopumu, kas nosaka Krievijas karaspēka izvākšanu no Latvijas līdz šī gada 31. augustam. Kaut gan karaspēka izvākšana ir apsveicama, Latvija pakļāvās Rietumu un Austrumu spiedienam un pieņēma sev bīstamus kompromisus, pieļaujot Skrundas pastāvēšanu un atļaujot demobilizētām PSRS militārām personām palikt Latvijā kā pastāvīgiem iedzīvotājiem. Šie kompromisi Latvijai ir bīstami un apdraud gan Latvijas, gan latviešu tautas pastāvēšanu.

Līgums saista Krievijas karaspēka izvākšanu un ilgstošām tiesībām Latvijā uzturēties demobilizētiem un pensionētiem Padomju Savienības militāristiem. Latvijas - Krievijas sarunās Rietumi līdz šim uzsvēruši, ka karaspēka izvākšana nav saistāma ar citiem jautājumiem. No šī principa Latvija nedrīkst atkāpties.

Kanadas latviešu vārdā Latviešu nacionālā apvienība Kanadā aicina Latvijas Saeimai neratificēt līgumus bez sekojošām maiņām:

1. Demobilizēto un pensionēto PSRS militāristu jautājums risināms atsevišķās sarunās. Viņi drīkst Latvijā uzturēties tikai ar pagaidu atļaujām līdz repatriācijai, bet nedrīkst kļūt par Latvijas pastāvīgiem iedzīvotājiem.

2. Skrundas radara stacijas pastāvēšana uz nākamām 4 gadiem ir pieņemama tikai ar publicētām starptautiskām garantijām un novērotāju klātbūtni.

Kanadas latvieši apzinās Rietumu spiedienu, kas bijis vērstis pret Latviju. Bet mēs uzskatām, ka Latvijai ir tiesības saņemt Rietumu atbalstu un līdzdalību šajos mums tik kritiskajos jautājumos.

Tāivaldis Kronbergs,
LNAK valdes priekšsēdis un
PBLA valdes priekšsēdes vietnieks

Viesturs Zariņš,
LNAK valdes priekšsēža vietnieks un
PBLA valdes loceklis

Imants Freibergs

SAGAIĀMA SĪVA KONKURENCE

Liels projektu birums Latviešu Fondam

Latviešu Fonda padomes sēde notika 14. maija nedēļas nogalē, Montrealā, kur atrodas LF priekšsēža Imanta Freiberga mājvieta. Sēdes galvenais mērķis bija izskatīt un pārbaudīt ienākušo projektu pieteikumus latviešu kultūras un izglītības laukā, vai tie atbilst LF projektu vadlīnijām un vai tos virzīt tālāk dalībniekiem balsošanai.

Šoruden balsotājiem nodos 20 projektus, kas pieprasa kopsummā \$ 136,695. Konkurence paredzama sīva, jo vēl pieejamā summa šim gadam ir \$ 32,000. Bez tam, steidzīga rakstura sēklas naudas projektiem, kas iecerēti lielāku projektu priekšdarbiem un kas nevar

gaidīt uz gadskārtējo balsošanu, padome jau piešķirusi \$ 8,000 pagājušā gada laikā.

Puse no iesniegtajiem projektiem (10) prasa līdzekļus dokumentācijas un vēstures darbam. Lielākais starp tiem pieprasa \$ 15,000 Latvijas 50 gadu Okupācijas muzeja tālākai izveidošanai (Skatiet Okupācijas Muzeja Fonda valdes locekles B. Abulas rakstu turpmākajās šī numura slejās! - Red.) Strēlnieku laukumā, Rīgā, Viskonsīnas universitātes vēstures prof. P. Lazdas vadībā. LF padome jau pagājušā gada pavasarī piešķīra \$ 2,500 sēklas naudu, lai palīdzētu sagatavot muzeja I posmu, kas sākas ar Molotova-Ribentropa paktu, krievu okupāciju un beidzas ar Baigo gadu un ko atklāja Dziesmu svētku laikā. Savukārt, Latvijas vēstures institūta direktoram Indulim Ronim vajaga \$ 6,500 datoru iekārtas iegādei, lai varētu turpināt čekas arhīva 42,000 tiesas prāvu dokumentēšanas darbu, ko uzsāka 1993. gadā ar Latviešu Fonda \$ 2,000 sēklas naudas piešķirumu.

Sējumu par Latvijas senvēsturi, 1290. - 1500. g., kuras autors ir Indriķis Šterns, Latvijā, paredz izdot Daugavas apgāds Stokholmā, savā vēstures sējumu sērijā. Lai šo nolūku īstenotu, vajadzīgi \$ 8,000. Senāko latviešu valodas tekstu datu bāzi, sākot no latvisko iespieddarbu pirmsākumiem, vēlas izveidot Latvijas Universitātes zinātnieki Maija Baltiņa un Andrejs Spektors. Tam nepieciešami \$ 5,000. Vēsturnieks Oļģerts Auns prasa \$ 4,000 izstādes "Balti laikmetu grožos" sarīkošanai, Baltijas studiju konferences laikā, 1995. gadā, Rīgā. Tajā būtu pārskats par visu baltu tautu senvēsturi 4000 gadu laikā.

Latviešu Tautas tērpu centra izveidošanai Rīgā vajadzīgs \$ 12,000, kurā plaši pieejami apskatei un izpētei būtu pareizi sagatavoti vairāki simti visu Latvijas novadu tautas tērpu atdarinājumi. Savukārt, Latvijas aviācijas vēstures muzeja veidošanas uzsākšanai vajaga \$ 2,000.

Ja iepriekš minētie projekti tiks realizēti Latvijā, tad Kalamazū Latviešu studiju centrs atkal prasa \$ 8,930, lai pieslēgtu savu bagātīgo latviešu bibliotēkas katalogu ASV bibliotēku datoru tīklam, tādā veidā to darot plaši pieejamu pētniekiem. Šim nolūkam LF dalībnieki atvēlējuši jau \$ 15,500 iepriekšējos gados. Vākt liecības un materiālus par amatniecību un daiļamatniecību Brazīlijas latviešu vidū vēlas liepājniece Nora Vilmane, kurai vajaga \$ 6,000, lai pie viņiem nokļūtu. Pilnmetrāžas dokumentālo filmu par jauniešiem Latvijā paredzējuši gatavot Māra Rāviņa un Jānis Kalējs, Toronto. Tam vajaga \$ 5,000. LF padome sēdē piešķīra \$ 1,000 sēklas naudu Argentīnas latvieša Ilgvara Ozola dokumentācijas projekta materiālu vākšanai par II pasaules karā vācu gaisa spēku izpalīgos iesaukto latviešu zēnu likteņiem.

Trīs projekti prasa līdzekļus žurnālu izdošanai un izplatīšanai. Kanadā publicēto "Jaunā Gaita" ar LF palīdzību jau 3 gadus piegādā 80 bibliotēkām Latvijā. Piegādes turpināšanai 4. gadā vajadzīgi \$ 2,240. Latviešu daiļamatniecību apvienības Austrālijā žurnāls "Latviešu lietiskā māksla", ko arī paredz sūtīt uz Latvijas bibliotēkām, nespēj segt izdevumus bez \$ 3,000 pabalsta. Pazīstamais Latvijas laikraksts "Literātūra un Māksla" arī vairs nevar pastāvēt bez sponsoru palīdzības un no LF prasa \$ 1,500 vienai ik mēneša lappusei, kas būtu veltīta latviešu valodas problēmām.

Pieci projekti pievēršas izglītības veicināšanai. Lielāko no tiem, par \$ 18,950, pieteikusi Latviešu kultūras biedrība TILTS, Ņujorkas pavalstī, ASV, Ģirta Zeidenberga vadībā, kas vēlas nogādāt 40 lietotus datorus Latvijā datorzinību kursa ieviešanai Latvijas pamatskolās. Šis projekts jau saņēma \$ 1,500 sēklas naudu priekšdarbiem no LF padomes. Gaŗezera Vasaras vidusskolai vajaga \$ 2,000 latviešu valodas un literātūras programmu papildvielas izdošanai. Skolotājam Ligai Ģēmutei, ASV, un māksliniecei Inesei Jansonei, Kanadā, nepie-

ciešami \$ 5,075. latviešu lietvārdu locījumu mācības materiālu sagatavošanai iesācējiem ar tēlviju palīdzību. Medmāsa Marga Pipaste (Čikāgā) sagatavoja grāmatu topošām mātēm Latvijā. Tās iespiešanai vajaga \$ 1,500. Tautas mūzikas pēdējais Vilnim Salakam, Rīgā, vajaga \$ 1,000 kokļu ansambļu skaņdarbu krājuma izdošanai.

Divi projekti paredz sarīkot nometnes. Ņujorkas latviešu koris, Andreja Jansona vadībā, prasa \$ 15,000 atbalstu mūzikālā teātra nometnes un mūzikļa "Homo Novus" izrādes sarīkošanai 1995. gada vasarā. Jaunatnes Divreizdivi nometnes sarīkošanai 1994. gada ziemā, Kalamazū, vajadzīgi \$ 4,000.

Jāatgādina, ka LF padome pati līdzekļus nepiešķir. To demokrātiskā kārtā dara fonda dalībnieki, izdalot 20 punktus starp pieteiktajiem projektiem pēc savas izvēles. Līdzekļus saņem projekti ar lielāko punktu skaitu, līdz izsmelta visa budžetā paredzētā summa.

Aicinām tautiešus, kas vēl nav LF dalībnieki un kam kāds iesniegtais projekts šķiet īpaši svarīgs, to atbalstīt, iestājoties LF un par to balsojot. Iestāšanās anketas pieprasāmas dalībnieku pārzinim Edmundam Brigmanim, 22 Tapping Reeve Dr., Litchfield, CT 06759, tel. 203-567-8540, fakss 567-8829. Par balstiesīgu LF dalībnieku var kļūt katrs, kas ziedo vai aizdod vismaz \$ 120 gadā, līdz sasniegti \$ 1,000.

Balsošanas rezultātus paziņos LF dalībnieku pilnsapulcē, kuŗa šogad notiks 5. novembrī, Jonkeru baznīcā, Ņujorkas apkaimē. Tradicionāli, LF sanāksmes saistītas ar kādu Latviskās kultūras pasākumu. Šogad pilnsapulcei sekos "Dzejas un tējas" pēcpusdiena, ko vadīs Rita Gāle Uibo, ar LF dalībnieku-rakstnieku piedalīšanos. Sarīkojums ir atvērts un tajā lūgti piedalīties visi.

Sakarā ar sēdi Montrealā, LF padome sarīkoja filmas izrādi vietējai latviešu sabiedrībai. dodot tai iespēju noskatīties pazīstamā Latvijas filmdaŗa Anša Epnera pilnmetrāŗas krāsu filmu "Būris", darinātu pēc Alberta Bela romāna.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Edvarts Tūters

ZEME

Zeme tik vientuļa -
Klusa un mēma,
Tomēr tik varena
Klusumā savā.

Vēji un negaisi,
Pērkoņi spērēji
Nespēj to iztraucēt
Dzilajā mierā.

Snauž zemes dvēselē
Maigākas jūtas;
Dzīvības avoti
Visur tur slēpti.

Grauds rod tur briedumu,
Zieds saldu elpu...
Maizi un sapņus rod
Arāju saime!

Spidekļi debesis
Sadeg un izdziest;
Zemei pats Radītājs
Mūŗību devis.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Vēlam visiem MLB Ziņotāja lasītājiem un līdzstrādniekiem līgsmus Ligo svētkus un priecīgus Jāņus!

Redaktors un redakcija

POLĪTISKS CIŅAS IEROCIS - OKUPĀCIJAS MŪZEJS RĪGĀ

1993. gada 1. jūlijā bijušajā Strēlnieku mūzejā, Strēlnieku laukumā 1, Rīgā, atklāja Latvijas 50 gadu okupācijas mūzeju kā atgādinājumu un liecinieku par okupācijas laika noziegumiem pret Latvijas iedzīvotājiem un zemi. Mūzeja idejiskais autors ir Viskonsīnas Universitātes Oklērā (Eau Claire) vēstures profesors Paulis Lazda, kuŗš jau vairākus gadus vada studentu apmaiņas programmas starp Viskonsīnas un Latvijas Universitātēm un labi pārzina patreizējos politiskos un sociālos apstākļus Latvijā. Kā vēsturnieks viņš ir jau ilgus gadus veļtījis zinātniskiem pētījumiem par Latvijas traģisko likteni.

Pēc Latvijas valsts neatkarības atjaunošanas noskaidrojās agrāk vēl nepilnīgi novērtētas, nospiedoŗas 50 gadu okupācijas sekas: gandrīz totāla vēstures un atmiņas iznīcināšana vai kropļošana. Ārzemēs un arī Latvijā pēdējie 50 - 70 gadi bija "balta lappuse".

Daudziem Latvijas, respektīvi, Baltijas vēsture tāpēc sākās tikai ar 1991. gadu. Citi, sevišķi austrumu kaimiņvalsts valdības pārstāvji, politiķi un atpakaļ rāpuliŗo masu kustību vadītāji baltās lappuses aprakstīja ar puspatiesībām, meliem un aplamībām, lai negatīvi iespaidotu pasaules attiecības pret Latviju: laupot vai mazinot Latvijas leŗģitimitāti. Latvijas eksistence balstās uz tiesībām, taisnību un patiesību, kas sakņojas senā un nesenā pagātnē. Zaudējot ņos vēstures pamatus, tiek nopietni apdraudēta visa latvieŗu izdzīvošana un pastāvēšana nākotnē.

Pēdējo gadu plašā apmēlojumu kampaņa pasaules presē, radija pārliecību, ka Latvijā nepiecieŗami izveidot paliekoŗu skati, kas objektīvi parādītu Latvijas pavalstnieku traģēdiju, viņu fizisko un garīgo ģenosīdu. ņīs mūzejs būtu līdzīgs citiem piemiņas mūzejiem pasaulē, piemēram, Holokosta mūzejiem, kas bezbailīgi un pārliecinoŗi atspoguļo ņidu/ēbreju traģēdiju.

Mūzejs atklās nacistu un padomju okupantu noziedzīģas rīcības Latvijā aizvadītajos 50 gados ar uzskatāmi un objektīvi sakārtotiem dokumentiem, fotogrāfijām, kartēm, liecībām un paskaidrojumiem latvieŗu, angļu, vācu un krievu valodās. Līdz ar to informāciju būs pieejama mūsu paŗu zemes ļaudīm, ārzemniekiem, ciemiņiem, valstsvīriem, diplomātiem un ņurnālistiem.

Mūzeja atklāšanas runā prof. P. Lazda izteica vēlēŗanos: "Kaut ņīs mūzejs būtu kā monumentāla grāmatu to tūkstoŗu grāmatu vietā, kuŗas okupācijas vara iznīcināja, un vēl to tūkstoŗu grāmatu vietā, kuŗas okupācijas vara neļāva uzrakstīt un kuŗu autorus okupācijas vara nogalināja, pirms tie paguva savas grāmatas uzrakstīt."

Mūzeja pirmā fāze deŗa pārskatu par Latvijas - Baltijas iztirģoŗanu - Molotova-Ribentropa paktu un Padomju okupācijas pirmo Baigo gadu. Bez jau minētajiem uzskates līdzekļiem, kā lietiŗķus pierādījumus izstādīja deportēto vēstules, bērnu zīmējumus, ikdienas dzīves pierderumus, pāŗvestus no izsūtījuma utt.

Tagad sagatavoŗanā ir mūzeja otrais posms: nacistu okupācijas laiks, 1941-1945. Tas norādīs uz padomju-nacistu sapraŗanos Baltijas jautājumā kā ievadu nacistu okupācijai. Tas paskaidros latvieŗu (nepamatotās) cerības, ka vācieŗi nāk kā atbrīvotāji un parādīs padomju okupācijas terroŗa un koloborācijas sekas, nacistu varas nostiprināŗanu, nacistu terroŗu un Latvijas iedzīvotāju iznīcināŗanu, latvieŗu pretestību nacistu varai, latvieŗu leŗģionu, kaŗa beīģas un bēģļu kustību.

Okupācijas mūzeja fonds deŗbojas kopŗ 1993. gada maijā. Valdē, priekŗsēŗa Dr. P. Lazdas vadībā, deŗboŗas Dr. R. Albertiņŗ, Dr. Gundega Michele, Anna Zoldnere (Latvija), Richards Pētersons (Latvija), Biruta Abula, Vija un Ivars Muzikanti (Latvija), Dr. V. Nollendorfs, Dagnija Staŗko un Ģunārs Priedītis. Mūzeja

līdzstrādnieki ir prof. Heinrichs Strods, vēsturnieks Margers Vestermanis, prof., vēsturnieks Andrejs Plakāns, prof., literatūrzinātnieks Rolfs Ekmanis, žurnālists, rakstnieks Franks Gordons un prof., akadēmiķis Jānis Straidiņš.

Okupācijas muzeja izveidošanu atbalsta ALA, PBLA, Latviešu Fonds, DV un liels skaits pazīstamāko svešuma un Latvijas sabiedrisko darbinieku. Ar muzeju Rīgā ir iepazīties un projektu atbalsta Donalds Diheivens (Donald DeHaven), kas ir ASV Ārlietu ministrijas, Amerikas vēsturiskā mantojuma komisijas direktors (US Commission for the Preservation of America's Heritage Abroad). Šo monumentālo darbu idejas iniciatori uzsāka ar ļoti minimāliem līdzekļiem. Pirmo posmu sagatavoja par nepilniem \$ 6,000. Financiālo atbalstu kā pirmā organizācija ASV sniedza Latviešu fonds. Sekoja ziedojumi no PBLA, Latviešu tautas atbalsta grupas Čikāgā un privāti ziedojumi. Latvijas valsts atbalsta muzeja izveidošanu, sedzot tiešos telpu izdevumus.

Otrā posma atklāšana paredzēta 1994. gada 14. jūnijā Priekšdarbi veicas labi, pateicoties Latvijas darbinieku un valdes locekļu neatlaidīgajam darbam, dzelzs uzņēmībai un nešaubīgajai pārliecībai. Lai paveiktu arhitektūriskos būvdarbus, maketu, deportācijas vagonu, ieslodzīto baraku izveidošanu un iekārtojumu, dažādu fotogrāfiju un dokumentu sagatavošanu un tulkošanu, samaksātu algas algotajiem darbiniekiem, iegādātos apgaismošanas sistēmu, nepieciešami vairāk kā \$ 30,000.

Speciāliem projektiem, bet ne kārtējam darbam līdzekļu pieprasījumi iesniegti SOROS, PBLA, Latviešu fondam, DV (Sikāku informāciju par nākotnes plāniem, izredzēm, speciālajiem projektiem un neatliekamajām vajadzībām var sniegt ikviens OMF valdes loceklis. Adrese un telefona numuri pieprasāmi Birutai Abulai, 3909 Leathertop Dr., Plano, TX 75075, tel. un fax 214-867-6689.

1995. gadā sekos nākamo posmu sagatavošana un plānošana par muzeja pastāvīgas izdzīvošanas iespējām.

Visus šos garos 50 gadus mēs, svesumā dzīvojošā tautas daļa, savās runās un rakstos, sanāksmēs un sarīkojumos, draudzēs un biedrībās, esam sev solījuši, ka **nekad** neļausim nevienam latvietim, nevienam svešniekam aizmirst šo brutālo Latvijas iedzīvotāju genocīdu. Beidzot mums radusies iespēja mūsu likteni neizdzēšamiem burtiem ierakstīt pasaules vēstures lappusēs.

Mēs varam būt lepni, ka dzimtenē un svešumā ir pašaizliedzīgi, uzņēmīgi un pārliecināti cilvēki, kas var ielikt neskaitāmas darba stundas un savus personīgos līdzekļus, lai pasaulei un, varbūt, vēl svarīgāk, pašiem sev atgādīnātu, cik trausla un dārga ir kādas nelielas tautas brīvība un izdzīvošanas iespēja. **Okupācijas 50 gadu vēsturiskie fakti nedrīkst atkārtoties.**

Lai paveiktu šo monumetālo darbu, PMF aicina ikvienu latvieti visā pasaulē ziedot vienas dienas ienākumus.

Protams, ar vislielāko pateicību pieņemsim ziedojumus no organizācijām, draudzēm, ģimeņu fondiem, testamentu novēlējumiem, bankām un uzņēmumiem.

Mūsu izsūtītie tēvi un mātes, brāļi un māsas, vecie tēvi un vecās mātes, mūsu bērniņu dienu rotaļu un skolas draugi, mūsu vecāku kaimiņi un paziņas, mūsu karavīri, iesauktie skolnieki, mūsu zinātnieki un sabiedriskie darbinieki, visi, kas gāja bojā Sibīrijas plašumos un kaŗa laukos, arī tie, kas atgriezās, samocīti un slimi, **mums atgādina, ka mūsu ciņa vēl nav galā!**

Arī mēs (un mūsu pēcnācēji), kuŗus karš un terrora draudi izsvaidīja pa pasaules lielceļiem!

Viens šāds mūsu politiskās ciņas ierocis un pagātnes pierādījumu un nākotnes apņēmības liecinieks ir **Okupācijas muzejs Rīgā.**

Lai ziedojumus varētu atskaitīt no nodokļu aplikumiem, čeki ārzemēs rakstāmi uz PBLA Occupation Museum Fund, P. O. Box 4578, Rockville, MD 20849, USA. Ziedotāji Latvijā naudu var nodot parastajās darba stundās muzejā, Strēlnieku laukumā 1, Rīgā LV - 1050, tel. 212 715. Ikviens ziedotājs katrā laikā var pieprasīt un saņemt atskaiti par līdzekļu izlietošanu. Ziedotāju vārdi, ja nebūs citu norādījumu, tiks publicēti Latvijā un ārzemēs. Sagatavošanas stadijā ir OMF Ziņotājs - Vēstis.

**Birutā Abula,
OMF valdes locekle**

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Milda Ozola

MĀTES DIENĀ

**Daudz ir Dieva dārzos ziedu,
Pacel acis gaisma mirdz,
Tomēr skaistākais par visiem
Mātes svētums, mātes sirds.**

Valda Mora

Katru pavasari, kad saule pakāpusies augstāk debess lokā un daba modusies jaunam plaukumam, cilvēka sirds vairāk kā ciktārt atveras tuvākmīlestībai, gribas darīt ko labu, pateikt ko mīļu. Mēs apmīļojam mūsu tuvāko cilvēku - dzīvības devēju - māti. Mēs viņu apsveicam un godinām - svinam Mātes dienu.

Trīsdesmitajos gados Latvijā šis dienas nozīmi paplašināja, nosaucot to par Ģimenes dienu, tā cildinot visas ģimenes vienību un nozīmi.

Tāpat kā pārējā Rietumu pasaulē, mēs atzīstam, ka māte ir ģimenes dvēsele, bērniņu iznēsātāja, auklētāja, baŗotāja, mājas gara uzturētāja, latvisko tradīciju uzturētāja, kas, stundas neskaitot, atdod sevi visu. Dzejnieks Alfons Francis par savu māti saka:

Māte kā atspole skraida,
Tūkstoši darbi to gaida.
Sen, kad jau dzisis riets,
Tad tikai dusēt iet.

Ka bērns vispirms griežas pie mātes, jau no senseņiem laikiem liecina daudz tautas dziesmu. Sākot ar šūpuli bērns lūdz:

Neliec mani, māmuliņe,
Bez ziediņa šūpuli.
Liec maizīti, liec naudiņu,
Liec gudru padomiņu.
Saulīt silta, māmiņ' jauka,
Abas vienu labumiņu,
Saulīt' silta sildīties,
Māmiņ' jauka parunāt.

Viņas padomu uzklausa tautā ejot, darbā un dzīvē. Ja arī mums savas māmiņas vairs nav, un tikai ar saulīti varam viņai aizsūtīt sveicienus vai aiznest ziedus uz kapa kopiņu, un mēs pašas jau sen esam vecmāmiņas, nebeidzam apbrīnot tās neskaitāmās latviešu mātes, kuŗas cauri gadu simteņiem iznesušas mūsu tautas asins rītējumu - mūsu dzīvības lāpu līdz šai dienai.

Pirms kādiem pāris desmit gadiem pazīstamajā Amerikas ģeogrāfijas žurnālā lasījām plašu rakstu par Latviju pēc I pasaules kaŗa. Raksts speciāli izcēla un atzina, ka latviešu sievietei pienākas pateicība par savas mazās tautas dzīvības iznešanu cauri daudzziem posta un nebrīvības gadsimtiem.

Kamēr viri un dēli ciniņās un aizsargājās, par savu brīvību sapņodami, mātes sargāja šūpuļus un bērniņus. I pasaules kaŗa laikā, kad mans tēvs bija iesaukts, arī es

varu teikt par savu mīlo, gādīgo māmuļiņu ar tautas dziesmas vārdiem:

Mana mīļa māmuļiņa
Mani mīļi audzināja,
Pati māte dubļus brida,
Mani nesa rociņā.

Kad atskatāmies un padomājam, kādi baigi notikumi piemeklējuši latviešu tikai mūsu dzīves laikā vien. 1918. g. beidzot sapnis piepildījās, bija brīva Latvija. Pēc pāris gadu desmitu atelpas un savas valsts apbrīnojama celšanas darba sasniegumiem, kad bija uzaugusi viena jauna paaudze - nāca Baigais gads. Apbruņotu iebrucēju spiestas, mātes izrāva bērnus no gultiņām, paķēra līdz kaut ko un kopā ar ģimeni smagās mašīnās tika aizvestas uz staciju un iedzītas preču vagonos. Vīrus nošķīra no sievām, un daļa no viņiem nekad vairs nesatikās. Māte atkal bija tā, kurai bija jāsarģā un jāgādā par jaunajam dzīvībām. Daudzas no viņām krievzemē kautkā iedzīvojās un tur palika.

Mājās palikušajiem nāca jauns, baigs ilkteņa sitiens. Pēc dažu gadu vācu okupācijas, sarkanās ordas atkal atgriezās un daudzi pārbaidītie latvieši atstāja savas iekoptās mājas un ar visu ģimeni, kuŗa dažreiz sastāvēja tikai no sievietēm un bērniem, atstājot vecākos cilvēkus, kas nevarēja šķirties no mājām, devās ceļā uz vēl brīvo Latvijas daļu - pretim nezināmai nākotnei.

Nekad neaizmirsīšu skatus Liepājas ostmalā, kur, kuģus gaidot, lietus laikā pajūgos sēdēja jaunas mātes un viņu mātes ar bērniņiem vidū, pārsegušās ar kādu segu vai mētelī, kas arī nebija nekāds drošs aizsargs. Daudziem pietrūka ēdamā un viņas bija pateicīgas pat par rupjas maizes kukuli, un jaunās mātes par palīdzīgu roku, no palagiem sagrieztu autiņu. Vēlāk bēgļi šis novietojas bēgļu mītnē kādā skolā. Nezinu, kas notika ar zirgiem un pajūgiem, bet varu iedomāties. Vismaz bēgļi šis vairs nebija ostmalā zem klajas debess krievu uzlidojumu laikā.

Šai sakarībā lai pieminam Kurzemes cietokšņa varonīgos aizstāvjus, mūsu kaŗavīrus, kuŗi noturēja fronti, lai tie bēgļi, kas gribēja izbraukt, to varēja izdarīt. Palika vēl braucēji, kuŗi gaidīja laivas, lai dotos uz Zviedriju, kas bija nedrošs ceļš, bet daudzi to pārvarēja.

Tā kā ir maija mēnesis, neaizmirsīsim pieminēt vēsturisko 1945. g. 8. maiju, kapitulācijas dienu, kad pār Latvijas pēdējo daļu, dievzemīti Kurzemi, nolaidās sarkanās miglas smacējošais aizkars. Lai gan šodien Latvijas ārēs var plīvot sarkanbaltsarkanais karogs, šī migla vēl pilnīgi nav izgaisusi. Jācer, ka laiks un citi svarīgi notikumi neizdzēsīs no vēstures lappusēm tos baigos notikumus, kuŗu sekas bija Kurzemes cietokšņa zaudēšana. Latviešu kaŗavīri noasiņoja, katru pēdu savas zemes aizstāvot, bet palika neuzvarēti. Kapitulācijas dienā tie vai nu devās mežā un vēl ilgi un nikni cīnījās pret ienaidnieku, vai noķerti nokļuva Sibīrijā.

Toreiz bēgļu gaitās devušās sievietes nu pašas ir mātes vai vecmāmiņas. Ir liels prieks laikrakstu uzņēmumos redzēt itin kuplus bērnu pulciņus vasaras nometnē vai lasot par pieaugušiem jauniešiem, strādājot palīdzības darbā un sūtot uz Latviju daudz nepieciešamo mantu. Citi paši dodas tur strādāt un dot padomu tēvzemē ilgajos gados apspiestajiem un komunistu idejām uzauģušajiem latviešiem. Tā vešumā augušie, latviskā garā audzinātie latvieši satiekas ar tēvzemē augušajiem, runā vienu valodu, sapazistās un ir kā vienas mātes - Latvijas bērni.

Mātes dienā sveicam un cildinām arī svešumā uzauģušās meitenes, kuŗas pašas ir jaunas mātes un kas no mazotnes iedēdz savu bērnu jaunajās sirdīs cenšanas mācīties savu senču valodu un tradīcijas. Dažreiz viņu dzīve un ziedošanās šim mērķim ir apbrīnojama, gan mācot bērnus mājās, gan vedot tos uz latviešu skolu,

bieži vien pašām arī strādājot par skolotājām. Rezultātā ir daudz ģimeņu, kur trešā paaudzē auguši bērni, kur mājās skan latviešu valoda un dziesmas.

Mātes diena uzliek svētu pienākumu izcelt mātes lielo nozīmi ģimenē, rādīt priekšzīmi un interesi jaunajai paaudzei, kuŗa nekad nav skatījusi Latvijas mierīgo un skaisto gleznumu, gara mantu bagātību. Neaizmirst savu tautu tēvzemē, kas ir un paliks vienīgais pamats mūsu tautas pastāvēšanai.

Jārada un jāatbalsta latviskās oazes, stipras latviešu draudzes, latviešu skolas un vasaras nometnes.

No sirmās senatnes latviešu tauta ir pierādījusi, ka tā spēj pārvarēt smagas dzīves vētras un pastāvēt gan kā tauta, gan valsts. Un tā pastāvēs, ja vienmēr un visur stipra un pašreizējā paliks latviešu māte, mūsu kopības un dzīvības avots. Jo tā ar savu iedzimto sievišķību vislabāk spēj iedēgt bērnos un bērnu bērnos to gaišo dzirksteli, kas tikai latviešu tautai ir vienreizēja.

Par to lielais dzejnieks Rainis saka:

Jūs dzimtenei un dzīvei simbols esat,
Jūs visu lietu skaistā pamatskaŗa,
Jūs mazās rokās pasaul's loku nesat. □

♥ Referāts 1993. gada Ģimenes dienā, Montrealā.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

PASKAIDROJUMS

Pēc MLB Ziņotāja maija numura (Nr. 5./542.) iepiešanas atklājām, ka burtnīca ir 10 gr par smagu, lai pasta pieņemt 100 gr sūtījuma apmaksu. Liksta bija gadījies tādēļ, ka jaunā papīra loksne izrādījās par 0,5 gr smagāka kā iepriekšējā! Burtnīca kopā ar aploksnī svēra 107 gr. Krīzes situācija, kas prasīja neparedzētu izkārtojumu.

Lasītājiem Montrealā un citur Kanadā, kā parasts, iespēju robežās izdalījām MLB Ziņotāju uz rokas, bet pārējos eksemplārus nosūtījām pa pastu ar ievērojamu piemaksu (88 centu vietā \$ 1,40!), lai tiem būtu pieejams Sabiedriskās dzīves laikrādīs.

Sūtījumus uz ASV un citām zemēm paturējām redakcijā, lai sūtītu tos kopā ar j ū n i j a numuru, - tā taupījām pasta izdevumus (uz ASV būtu bijis jāmaksā \$ 1,39, bet uz aizjūru - \$ 4,00 \$ 0,90 un \$ 2,20 vietā!). Lūdzam lasītājus šajās zemēs redakciju atvainot par ļoti nokavētu maija un jūnija numuru saņemšanu! Mums nebija citas iespējas.

Turklāt jāziņo, ka turpmāk, lietojot šo papīru, kas ir iegādāts lielākā daudzumā, atsevišķas burtnīcas lappušu skaits ir jāsamazina uz 28.

Sakarā ar to, ka MLB Ziņotāja jūnija numurs dažādu tehnisku apstākļu dēļ, kuŗus nekādi nevarējām novērst, lasītājus aizsniegs tikai mēneša otrā pusē, redakcijai jāziņo, ka nākamais būs jūlija/augusta mēneša dubultnumurs, kas iznāks jūlija beigās. Ceram, ka ar to beidzot būsīm atkal tikuši pie regulāras izdevuma iznākšanas.

Apzināties, ka visas šīs likstas radījušas Jums, lasītāji, dažādas neērtības. Par visu to ļoti atvainojamies. Ceram, ka līdzīgi apstākļi tuvākā nākotnē neatkārtosies. Galvot to gan nevaram. Aizvadītajos 19 gados, kuŗos redakcija darbojusies patreizējā sastāvā, šis ir pirmais gadījums, kur ir radušies tik lieli sarežģījumi MLB Ziņotāja izdošanā.

Par šī numura izdalīšanu uz rokas Montrealā un pārējo burtnīcu nodošanu Kanadas pastā lasiet kādā no slejām izdevuma pēdējās lappusēs.

Redakcija

Visi bijušais ir bijis un tagad vairs nav. No bijušā nevar dzīvot, tamdēļ, lai varētu dzīvot, palaiķam, jāpaka- vējas atmiņās. Jā, kā tad tur īsti toreiz bija? Bija jau ciņa par absolūtu brīvību absolūtā cietumā. Toreiz ticējām, ka ceļš uz mājām vedis cauri kaņam un ka cita ceļa nav un nebūs! Tad mūsu ķermeņi slējās pret ienaidnieka tērau- du... Un bieži vien ne no šā, ne no tā - pēkšņi ap mums iegaudojās gaiss un pēc dažām sekundēm pāri mūsu galvām aizskrēja, tā sauktie, "čomodāni"...

Taču katrā ciņā slēpjās kā posts tā zaudējumi, tā arī dziļš prieks par sasniegto. Dzīve mums māca, ka nekas nav sasniedzams bez upuriem un sasniegt nodomāto var tikai, atsakoties no vieglām dienām. Latvietim allaž ir pietāvējis samta cimdš un patīkama izturēšanās. Ir pierādījies arī, ka samta cimdā jātur dzelzs dūre.

Atdot sevi, atdot sevi savai tautai - tas un nekas cits ir mūžam nerimstošais varoņgars, kas ir mainījis lietas un apstākļus pagātnē un daris to atkal nākotnē. Varoņ- gars vienmēr ir bijis nomodā, bet tikai briesmu laikos tas uzliesmo sirdis un ieklūst dvēselēs.

Nevienai tautai nav pastāvīgi draugi un ienaidnieki. Ir tika pastāvīgas intereses. Valdības nāk un iet, taču stra- tēģiskās intereses paliek. Krievijas interešu lokā ietilpst Baltijas jūra. Tā kā tās pārvaldīšanas atslēga guļ Latvijā, Krievija daris visu, lai šo atslēgu atgūtu. Ja miera ceļā nebūs iespējams to izkārtot, varam sagaidīt pat jaunu militāru uzbrukumu. Un tā kā Baltajā namā neziņā, kas viņam jādara, savas dienas vada virs, kuŗam tur nemaz nevajadzēja būt - ir ļoti iespējams, ka krievi paliks sežot pie Dzintarjūras krastiem uz mūžīgiem laikiem, jo ir taču pavisam skaidrs, ka Baltijas valstu dēļ kaŗā neviens ne- ies... Tā vien liekas, ka pasaulē valda kāda visspēcīga vara, kas gādāja par to, lai Amerikai būtu vājš presi- dents... Tālākā perspektīvē nebūs daudz jābrīnās, ka arvien vairāk krievu kaŗaspēka vienību parādīsies ne tikai Baltijas valstīs, bet arī Ukrainā, vidus Āzijā un pat vidus Eiropā.

Tāpat latviešu tautas dzīvības intereses un drošības robeža atrodās krietni tālu austrumos no pašreizējās līnijas. No vēstures zinām, ka latviešu ciltis dzīvojušas itin tālu austrumos. Uz to norāda tādi vietvārdi kā Valdāja (valdošā augstiene), Osveja (asi vēji), Pitālova (Pietālava). Tad nu, lai aizkavētu krievu ie- spējamus militāros uzbrukumus, Rietumu demokrātijām jāizveido piecdesmit kilometrus austrumos no Baltijas ta- gadējām robežām drošības josla, kuŗu patrolēs ameri- kāņu spēki, tā atgādinot pasaulei, ka viņu sava laika presi- dents 1944. gadā o t r r e i z nodeva Baltijas valstis Staļinam. Un šoreiz ne vairs tikai uz vienu, bet gan uz piecdesmit **baigajiem** gadiem. Atbildība par baltu tautām nodarītām pārestībām un ārkārtīgiem zaudēju- miem visās dzīves nozarēs vēsturei jānoliek pie Rūzvelta durvīm. Un tur šī atbildība arī mūždien paliks...

Kaŗa sākumā latviešu galvas bija it kā starp veseri un laktu un neredzēja nekādas atpestīšanas iespējas. Neviens aizstāvis visā pasaulē nebija pacēlis savu balsi. Lai Latvijas zemi atkal nepārpludinātu nežēlīgie Krievijas kaŗa pulki, kādam bija kaut kas jādara. Un tā kā neviens cits zobenu par Latvijas lietu negrasījās pacelt, tad ap- ziņā, ka tikai muļķi necinās par savām tiesībām un savu vietu zem saules, pašu leģionārs izšķīrās kaut ko darīt.

Kaŗš ir galējība, kur blakus uzvarām glūn nopūtas, briesmas, sāpes un nāve. Kaŗa narkoze uztrauc nervus, pat tikai atceroties to visu, un tā noreibums pamodina katrā cilvēkā avantūristu. Latvieši labi apzinājās, ka šī ci- ņa būs uz dzīvību un nāvi. Kas gan bija apmājis viņu prātus un viņu sirdis, ka tie bija gatavi cīnīties, nebai- doties no daudzkārtējā pārspēka? Taču, laikam, latvieši vēl apzinājās, ka no šādām liktenīgām ciņām uz ilgāku laiku nevar izvairīties. Tāpēc ar aukstu prātu pretestībai jāizvēlās tāds acumirklis, kas sola lielākos un vidrošākos panākumus.. Ar šādu lepnu apziņu, darot kādu smagu

un gandrīz neiespējamu darbu, kādu pazīst tikai vienīgi vientuļie, tie teica: "Mums žēlastības nevajaga!" Viņu mērķis pārsniedza cilvēcīgo iespēju robežas. Ja ciešanu devu pavada cieta ticība labā uzvarai, tādas ciešanas pārvēršas stiprinājumā. Krietns kaŗavīrs ir tas, kuŗu neie- spāido nekādas baumas vai šaubu apstāji. Kaŗā reālists ir tikai tas, kas tic drusku arī brīnumam. Un pateicoties tieši šiem brīnumiem, daudzi kaŗā ir uzvarējuši, jo, gaidot uz brīnuma notikšanu, izturējuši savās pozīcijās līdz galam...

Kurzemes aizstāvji sastāvēja, galvenokārt, no jau- nekļiem, kuŗiem dzīves karuselī bija iedalīts novembris, kaut maiju un jūniju tie nekad nebija piedzīvojuši. Tādos apstākļos kļūst saprotams, ka tieši tad, kad dzīvot nebija vairs turpat vai nekādu cerību, viņi sajuta viskaislīgāko vēlēšanos dzīvot... Nāk prātā Jāņa Poruka dzejas vārdi: "*Bet manas krūtis vēl nedrīkst sastingt, vēl dzīvot, dzīvot gribas man...*" Kaut arī no pasaules sākuma nāve ir bijusi dzīves sastāvdaļa, tomēr maz ir to cilvēku, kas spēj ar to paši tikt galā... Labi ir tiem, kas atcerās parunu: "*Tas, kuŗu liktenis nolēmis pakārt - tas nenoslīks!*"

Kaŗotājus spārnoja ideālisms. Tā zeme ir mūsu un citas mums nebūs! Par to tad arī gājām ar nāves nīci- nātāju nosvērtību. Tas bija kā lauvās spēks, kas kaujās uz priekšu nesa Kurzemes aizstāvjus. Tāds lauvās spēks, ka ne tik vien kā ņem, bet arī saplosa to, ko ņem... Skaidri, lietišķi un strupi leģionāri darija visu savās dzīvēs, un tā viņi aizgāja arī aizsaules ceļos.- Saņēma tos krustus, kādus dzīviem nepiešķir...

1920. gadā Latvijā nodibināja Lāčplēša Kaŗa Ordeni. To piešķīra kaŗotājiem, kuŗu varoņdarbi atbilda Latvijas idejai. Apbalvoto vidū bija arī ar Sv. Jūŗa krustu apbal- votie cara armijas bijušie latviešu strēlnieki. Vai vīri, kam piešķirti Dzelzskrusti, nebūtu cienīgi, lai viņu ordeņus tāpat pielīdzinātu Lāčplēsu Kaŗa Ordenim ar visām tām pašām tiesībām? Vai pienāks leģionāriem kādreiz tie lai- ki? Un vai tajos laikos būs vēl dzīvi kāds no Dzelzskrusta kavalieŗiem?

Zaudējumi stipros padara vēl stiprākus. Un runājot par niknumu ejot kaujā, laikam, nekad neatradīsim ro- bežu, kas atdala drošsirdību no varonības un to no vieglprātības. Bieži vien tās visas trīs saplūst nemanāmi kopa. Ikviena laikmeta grūtības rada varoņus, un drosme sastāv no mazliet niknuma, mazliet lielības, diezgan daudz ietiepības un pat vulgāra sportiska prieka.

Ja leģionāri nebūtu apturējuši boļševiku uzbrukumus pie Volchovas, Dolgovo, Ostrovas, Veļikajas, Lubānas un Mores, tad nebūtu izveidojusies trimda, tāda, kādu mēs to šobrīd pazīstam. Pastāv uzskats, ka Kurzemes cietokšņa kaujas ar savu smagumu un sīkstumu, kā arī zaudējumu lielumu bija tautas trešās atmodas iespaido- tājas. Dvēseļu cietokšņa leģenda kā iejūsminātājs spēks iedarbojās uz tautas pašapziņu, iekvēlinot izdzīvošanas liesmu.

Atskan balsis, ka tagad beidzot it kā esot pienācis laiks visiem latviešu II pasaules kaŗa veterāniem - t. i., leģionāriem un sarkaniem gvardisītiem - sēsties pie vie- na galda un kaut vai pie pusstopa - salabt... Te jāsaķa, ka leģionāriem šāda doma nekad nebūs pieņemama, jo mūsu uzskatā nekāds sods - pat nāve pati - nav pie- tiekams tiem, kas pārdevuši savu paša zemi... Mēs sa- tiksīmieš tikai ar Latvijas nacionāliem brīvības cīnītājiem! Un šajos sarīkojumos nevajadzēs pat ne pusstopu, ne neko citu.

Drīz vien visā pasaulē atkal atskanēs runas, kuŗās dominēs iebarotā replika, ka pirms 50 gadiem sākās beigu cēliens kaŗam, kuŗu, uzbrūkot Polijai, iesāķa Vāci- ja. Ne ar zilbi nekur nepaspruks, ka no otras puses Po- lijai uzbruka Krievija. Vācijai par šo uzbrukumu pieteica kaŗu, bet Krievijai par tādu pašu nodarījumu kaŗu nepie- teica... Kā redziet - šis ir sēnalu, nejdēzību un melu laik-

mets, kurā valda visuvarētais dubultstandarts. Valda nekur nedeklarēta "polītiska patiesība", un pasaule bargi vērsas pret katru, kas paudis īsto patiesību. Šeit paceļas jautājums: "Kas tā ir par 'patiesību', kas tik dedzīgi jāapsargā ar drastisku likuma bardzību?" Agrāk bija pierasts, ka patiesībai sargu nevajaga!

Te vietā atcerēties, ka latvieši, riskējot ar savām galvām vācu okupācijas gados glāba židus. Kaut arī židi visus pēckaņa gadus stāvēja ļoti tuvu sarkanai varai, nekas nav dzirdēts, ka židi būtu glābuši latviešus. Nevar būt, ka židi nezināja neko par visāda veida latviešu medībām, kurās izveda čekisti?! Šis ir savērestību un ļaunuma laikmets, kad grasās sodīt bez nozieguma un bez vainas, kad istie slepkavas netraucēti staigā apkārt ar skaidri saredzamu vainas apziņu ģimjos. Židiem nekad nav patīcis latviešu leģions, jo tas cīnījās pret viņiem patīkamo sarkano armiju. Un tā nu tie nebeidz meklēt vainīgos arī leģionā, bet nemeklē tos krievvalodīgo zemēs. Un ne jau augstākās taisnības, bet gan varas nostiprināšanas nolūkos. Tie uzstājās ar nepamatotām apsūdzībām un profesionālām liecībām bez kaut kāda pierādījuma mazumiņa. Kaut arī šajā pasaulē, kas pazaudējusi savu sirdsapziņu, nedrīkstam ņemt visu pārāk nopietni, tomēr nospiež doma, ka esam spiesti nodot mūsu bērniem tik morāli izvirtušu pasauli...

Arvien vēl atrodas cilvēki ar lielām mutām un mazām zināšanām, vai arī lekrāsotām smadzenēm. Viņi izmanto apstākli, ka vairums cilvēku vairs nezina vēsturisko patiesību un tagad nāk klajā ar visādām aplamībām. Tā viņi pārmet sava laikā latviešu vadībai, ka esot bijis jātaupa tautas dzīvā spēks. Tas jau izklausās labi, bet tas, ka visiem iesaucamiem tad būtu bijis jāpazūd mrežā - tas vairs neder nekur. Viņus, acimredzot, neinteresē praktiskie apsvērumi, proti, kā kara laikā mežā apgādāt ar visu nepieciešamo - pārtiku un ieročiem - teiksim 100.000 vīrus. laikā, kad zemē vēl uzturas arvien stiprs okupācijas kaļaspēks.

Šie paši "speciālisti" uzvel visu vainu leģionam par to, ka Latvijā tagad tik zems latviešu skaits. Ja nebūtu leģiona - tad tauta būtu Latvijā ļoti stipra... Ir jau taisnība, ka mazām tautām ir dārga katra savieša dzīvība. Taču krīzes apstākļos visvērtīgākais instruments ir skaidra galva reālpolītiskos jautājumos. Šeit vietā ieskatīties "MLB Ziņotāja" 1991. gada marta izdevumā. Tur kādā vēstulē lasām sekojošo: "Diemžēl šo mazo tautu izdzīvošanas pamatlikumu ir izpratuši un ievērojuši tikai lietuvji. Viņu "leģions" ar ģenerāli priekšgalā iesoļoja mežā un tādā sakarībā šodien Gorbačovā draudi ar plebescitu brāļu tautu nebaida. Igaunijai bija leģions, bet ne tik iztapīgs kā mūsu un viens viņu pulks pat aizkuģoja uz Somiju."

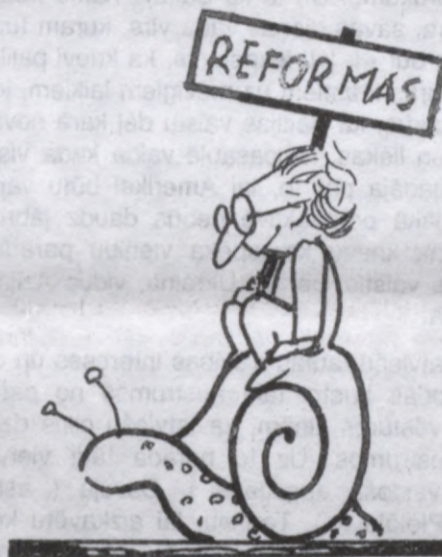
Nu, ko lai te saka? Šis vēstules bezkaunīgā un nepamatotā uzdrīkstēšanās pasvīest visos vējos šādus neloģiskus vispārinājumus - it kā tie būtu fakti materiāli - mani nopietni aizsvilināja, un es aizsūtīju "MLB Z" sekojošās rindas: "Vēstules rakstītājs uzskata lietuviešus par prātīgiem, jo tie nekaņoja vācu pusē un viņu "leģions" iesoļoja mežā. Ko viņš nepiemin un neizskaidro, ir tas, ka šī lietuviešu "leģiona" divas sarkano strēlnieku divīzijas vēlāk Kurzemes frontē cīnījās pret mūsu 19. divīziju. Te nu jāprasa, vai tik tiešām cīnīšanās sarkanajā armijā par drīzāku Lietuvas nonākšanu boļševiku varā kalpoja viņu tautas dzīvā spēka saglabāšanai un vai tāda ricība bija prāta darbs?"

Tagad par igauņu pulka aizbēgšanu uz Somiju. Visiem vēl būs prātā 127 baltiešu traģēdija, kad Zviedrija izdeva krieviem tur patvērušos karavīrus. Visā pasaulē toreiz nosodīja zviedrus, un šī akcija ilga mēnešiem. Liekas savādi, ka pasaulē neko nedzirdēja par krievu pieprasījumu somiem izdot tur patvērušos igauņu tūkstošus...?

Lietuvas saviešu skaits nav vedams sakarā ar nekaņošanu vācu pusē un iesoļošanu mežā. Nevienam, laikam,

No tādiem brāļiem kā Ruckojs nav viegli tikt vaļā

Tās rit savā noteiktā gaitā

nekad neuzzinās, cik lietuvju karavīru krita un gāja bojā, cīnoties boļševiku rindās. Pazīstot sarkano komandieru metodes, šis skaits nav bijis un nevarēja būt mazs. Kas tad izšķīra Lietuvas augsto ipatsvaru savā zemē? Izšķirošais faktors bija tās ģeopolītiskais novietojums. Tā dēļ šajā nomaļus esošajā zemē krievi "neiepumpēja" tik daudz svešautiešu, kā Igaunijā un, it sevišķi, Latvijā. Kā zināms, tieši Latvijas centrālais novietojums bija par iemeslu tam, ka no Latvijas teritorijas pārvaldīja visu Baltijas apgabalu... Visumā, toreiz baltiešiem bija dota izvē-

SKATIES UN PĀRDOMĀ

le kaņot vai nu kopā ar vāciešiem vai bolševikiem. Lietuva savā "visgudrībā" ciniņās kopā ar pēdējiem.

Daudzi nevar saprast un jautā: kā tas gadījās, ka Kurzemi noturēja neņemtu? Kurzemē tajā laikā dzīvoja, aptuveni, 500 000 cilvēku. Tie visi ar satrauktu uzticību raudzījās uz mums - tautas aizstāvjiem. Viņu dvēseļu stīgas saplūda ar mūsējām. Iznākumā izveidojās ārkārtīgi stiprs garīgās enerģijas valnis. Kurzemes cīņu pamatā bija doma, ka mums fronte jānotur, lai krieviem nekristu rokās mūsu piederīgie - mūsu mātes, līgavas un māsas. Bez šīs traģiskās vīru drosmes, izšķirīgās varonības un nesalaužamā gara un ideālisma pilnās upurēšanās nezin vai cietoksni noturētu...?

Iedomājiet tos nezināmos kapus, kuņos gulētāji ar saviem toreiz vēl dzīvajiem draugiem kopā skrējuši kauju ugunis un tajās drīz vien pakrituši! Tādās dienās, kā šī, lai turam viņu piemiņu visā slavās spožumā, un tā, lai no šī spožuma kļūtu gaišas arī vēlāko paaudžu dvēseles. Mēs bijām tie, kas tvērām ieročus, neprasot, kas mums tos pasniedz. Tāpēc mēs arī varam būt lepni uz to, ka Latvijai tik grūtā un izšķirīgā brīdī neesam izvairījušies no zaudējumiem, kas pavada katru cīņu!

Tiem, kas cīnās par brīvību, tiem brīvības jēdzienam ir pavisam cita nokrāsa, kādu nekad nesapratis tie, kam par brīvību nekad nav bijis jākaņo. To saprotot, nav arī nekāds brīnums, ka mazo valstu izmisuma kļiedzienus neviens nedzird. Ja dzird, tad nesaprot. Vientuļas un traģiskas ir mazās valstis lielo, agresīvo un brutālo valstu ielenkumā, kad viss, ko var dzirdēt, ir varmāku ņirgas aizrobežas... Vienīgi latviešu leģions būtībā, kā fiziski, tā arī morāli, simbolizēja visas latviešu tautas dabīgās pretestības sparū Latvijas valsts nāvīgākai ienaidnieci - Padomju Krievijai!

Atmoda. Jā, - bet, ja neizrādīsiem pietiekami gudri un čakli Rietumu iespaidošanā par labu Latvijai, tad šī izrādīsiēs arī pēdējā atmodas iespēja. Ja negribēsim un nespēsīm to noturēt, kļūsim "latvijieši" un kā tādi paliksim vēstures nostūrī, jo no slāvlatvijiešiem latvju tauta nekad vairs necelsies.

Kaut arī negribās tādām izredzēm ticēt, tomēr pie apvārkšņa arvien skaidrāk iezīmējās it kā viss būtu tikpat kā pagalam, jo notikumi iet savu bezjūtīgo gaitu tālāk un... liekas, ka, ja neradīsiēs vadoni kā šeit, tā tur, - kas iespēs vēl pēdējā brīdī glābt tautu, vēlreiz noburbuļos kviešvalodīgo zaņķis, un pēc tam iestāsiēs baigs kļums... Tad būs arī vienalga, cik Daugavas vanagu nozarojumi apkaņojušies Latvijā. Pavisam skaidrs ir tikai tas, ka bez Rietumu pasaules spiediena palīdzības mēs nekad nevarēsim dzīvot mierīgu dzīvi mūsu ģeopolitiski tik neizdevīgā vietā ar nelietīgu krievu lāci aiz robežas.

Pateicoties dvēseļu stīgojumam, nekur citur iepriekš latviešu leģionāri nebija ciniņūšies ar tādu liktenīgu apņēmību kā Kurzemē. Kā likās, šis pēdējais latvju zemes stūrītis bija apdvests it kā ar kādu mistisku spožumu. Tas izrādījās prātam neapjaužams spēks, kas spārņoja kaņotājus šajā nedrošajā un gigantiskajā ciniņā.

Izrādījās, ka šis kurzemnieku garīgais stīgojums stiepās pāri zemēm un sugestēja latviešus, kur vien tos sastapa. Kā citādi izskaidrot fainomenu, ka leģionāri ar liktenīgu nosvērtību rautin rāvās no Vācijas atpakaļ uz Kurzemi, kaut arī visiem bija skaidrs, kāds liktenis viņus sagaida šajā dvēseļu cietoksnī. Un tomēr, kā kāda brīnumaina, eksotiska un teiksmaina vara kaņotājus atpakaļ vilināja ielenktais dvēseļu cietoksnis! Gala iznākumā - militāri neuzvarētais Kurzemes cietoksnis iegāja vēsturē kā vienreizējs varējums!

Nekas nav velti mests uz liktens svaru kausa,
Ne rētas, asaras, ne drupas, nedz' ar' kapi.
No tiem tev, latvieti, reiz brīvstība ausis.
No tiem, tu, latvieti, jau reizi neatkarīgs tapi,
Ar tiem tev atkal celties laikiem bezgalīgiem...!

Vai tiešām pārdomājam, kad pieminam? Lielu jubileju iedvesmē vien, vai arī kā topošu daļu no pasaules kopainas, kuņā mums, gadiem ejot, iekrāsojas mazliet pilnīgāk?

Pērngada rudenī izmetām atvaļinājuma līkumu Francijā, Beļģijā un Vācijas pierobežas Mozeles - Reinas ielejās. Bija tā, ka pāris reizes izbraukātā, kompaktā rajonā tomēr vilināja viena otra slavena, vēl neizpētīta vieta, aicināja viens otrs neapgūts vēstures fragments. Darba biedri mudināja apskatīt skaistu Normandijas ostu (Honfleur), no kuņas daudzi viņu senči izceļojuši uz jauno pasauli. Netālu - slavenais Beijū (Bajeux) audums, kuņā pa solim sikumaini ievīts Anglijas (1066. g.) iekārošanas stāsts. Turpat krastmalē, kuņā 1944. g. 6. jūnijā izkāpa Sabiedroto armijas, lai beidzot pieteiktu Hitlera tūkstotgadū impērijai galu. Tālā pa ceļam Beļģijā: un tumšā Ardenes silā pieminekļi, kuņi kā bēguma zaļā strandā pamesti oļi atzīmē vermachta izmisīgā uzbrukuma apstādīnāšanu II pasaules kaņā beigās. Tas ir gadu simtos smagi piemeklēts rajons. No Kaenas (Caen) vecpilsētas palikusi baznīca vien, pārējais 'atjaunots' neiederīgi modernā stilā. Gandrīz vai katrā pilsētā atceras vienu kaņū, vai otru, lielas cīņas un mazas. Viss tagad attālāks un sapņains, iemūžināts gidu stāstos un pastkartītēs, bet ceļinieks kaut kā vienmēr jūt kritušo elpu. Cietokšņu mūzejos Namurā, Dinantā un Reinas ielejas kalnū galos vēl stāsta par franču-prūšu kaņā dēkām, it kā tās būtu risinājušās vakardien, it kā šāvienu zalves nupat nograndējušas. Un par briesmū darbiem ilgi pirms tam - kad augstmaņi ar varu kārtoja 'teritoriālus jautātumus'. Tā reiz Francijas Čārlzs nezīkuņais. Dinantu ieņēmis pēc sivas cīņas, pilsētas iedzīvotājus sasēja pa divi un meta upē: arī tāds bija 'apgaismotības laikmets'.

Nedomājam sistemātiski ielaisties militāras vēstures objektu pētīšanā - bet, ik pa solim, uz tiem bija jāuzduņas. Tie ir visur un izskan visādi. Kapsētas reizēm slikti apzīmētas - it kā līdz šai dienai, sevišķi frančiem, neērti, ka svešiniekiem, lai arī 'sabiedrotiem', viņus bija jāatbrīvo. Tas tomēr neliedz katrā jūrmalas sādžai papelnīties ar savu 'atbrīvošanas mūzeju'. Zīnājām arī, ka šogad Normandijas apskate būs neiespējama sakarā ar Sabiedroto desanta 50. gadu jubileju: jau tad mums teica, ka bezcerīgi aizrunāt istabu lokā 200 km uz iekšieni no galveniem jūrmalas svinību punktiem. Laikam, līdzīgi izrēķinājis bija viens otrs 'veterānis' - atsevišķi un grupās (lielākoties, amerikāņus) tos sastapām kāpās, sagrautos krasta bateriju bunkuros, restorānos, viesnīcās. Tas taču bija liktenīgais viņu moments; tagad Lamašas sāļais vējš saucis atpakaļ uz vietām, kur uz visiem laikiem palikuši tik daudzi to laiku draugi. Un viņi visi, kapakmeņi ziņo, tik jauni bija...

Tad sākām ievērot kaut ko negaidītu. Piejūras amerikāņu kapsēta, protams, ir visgreznākā - un arī lielākā. Toreiz tā bija... pilna vāciešu. Busiņu zīmes lasot - skaidrs: kopā atbraukuši vairāku vienību veterāni. Tādas un tādas pilsētas kājnieku rotas. Grenadieru. Tepat kaut kur 1944. g. 6. jūnijā rītā viņi ciniņūšies, varbūt, pat atbildīgi par vienu otru kapakmeņū rindu - tās sniedz cik vien tālu acis un prāts vēlas aizceļot. Pie galvenā amerikāņu pieminekļa vācieši nolikuši lielu vainagu ar uzrakstu lentē: 'skaties un pārdomā'. Vai pārdomā viņi - un ko? Vai jāpārdomā bijušie pretinieki? Abiem kopā? Mums 'Denkmal', jā gan.

Stāvam uzspridzinātās, gandrīz nolīdzinātās kapu 'kronā' aizstāvēšanas pozīcijās - tur blakus pieminekli amerikāņu bruņotai divīzijai, kuņā kā pirmā izlauzās uz iekšieni. Impozants obelisks. Daudz kritušo vārdu. Ja paskatās uz pilnīgi atklāto, plīko, stāvo kāpienu no jūras malas līdz šim pozīcijām, nav arī jābrīnās - kāpēc tik daudz. Tā bija asiņaina plauja, nekas cits. Ne smakas no romantikas. Holīvudas dēkām. Arī te, betonētas iet-

nes stūri, vācu kājnieku rotas uzstādīts glīti lakēta koka piemiņas krustiņš - un svaigas puķes. "Atceries! Nedaudz tālāk, pie izdedzināta bunkura durvīm - cits. 'Skaties un pārdomā!'

Tema atkārtojas gar visu krastmalu kā smeldzīga liturģija. To vēl dzied tuvinieki. Obeliska ierīkotāji sen aizbraukuši mājās.

1944. gada jūrmala vēl nav tik smuki nolīdzināta un izdalīta, ka notikušam draud izkūpēšana atmiņā. Skaidrs, ir auto novietnes, mūzeji, ostas atkal darbojas normāli. Pārdod suverīnus. Visam ansamblim - kapsētas izņemot - drīzāk tāda pamestuma piegarša, it kā notikušais bijis tik liels, tik mežonīgs, ka rezultātu iespējams līdz zināmam punktam sakopt, bet tālāk vairs ne. Nav vajadzīgs un nebūtu pieklājīgi. Aromanšu ostā un Ardenes meža pilsētu ielu stūros stāv vecie tanki kā atgādinājums - neaizmirst. Re, tā bija. Te vēl izbārstītas mē-tājas ciņu atliekas, un to ir tik daudz, ka jātic: ne tik sen bargs karš te pāri gājis. Valda zināma nekārtība, nepabeigtība un par to - it īpaši, ja skarta franču tautas stāja vācu okupācijas laikā - neviens nevēlas daudz runāt. To pašu nevar teikt pie pirmā kara tranšējām - kuŗās, mēs zinām, bet pūlamies ticēt, slaktiņš bija vēl briesmīgāks. Pārāk zaļš viss, sakārtots, mierīgs, pārāk smagi un svinīgi pieminēti, pārāk tālu pagātnē atkāpusies šī kara - 'aiz kuŗa citi kuŗi nebūs' - nozīme. Varbūt tāpēc, ka cits, vēl lielāks karš tomēr sekoja. Varbūt tāpēc, ka 1944. g. 6. jūnijs bija tik drāmatisks un vienreizējs moments - tik tuvu telpā. Un droši vien tāpēc, ka retais pirmā lielā kara veterānis palicis, lai mums 11. novembrī teiktu: 'skaties un pārdomā!'

Atceros: nupat esmu atbraucis uz svešu zemi, Kanadu, ir 11. novembris, vienpadsmitās stundas vienpadsmitā minūte, viss aplūst, zvans, un pamatskolas klasē ienāk sirmāks kungs un lasa. 'Flindersas laukos māgones zied..'. Viņam aizmetas balss, bet man, puikam, nav ne mazākās idejas. Un ilgi pēc tam arī vēl nav. Ir gan pieminēti un goda sardzes, bet šai zemi pēdējie kara šāviņi izskanēja tad, kad Kanada (resp., angļu koloniālā armija) piepēra amerikāņu iebrucējus 1812. - 1814. g. sadursmēs. Lai kā mītkalji pūš, te nav asinim pielijusi zeme - kā tie Flindersas lauki. Kā Normandijas krastmale. Pārāk viegla šī zeme (un iedzīvotāju domāšana). Un es saprotu, kāpēc šejienes veterāni mēdz teikt: tas viss bija tik tālu prom - ja pats neesi bijis, nesapratīsi.

Jo gaŗāks ceļa gabals, jo bālāks būs atminējums: to nevar atdzīvināt atgriešanās notikuma vietā. Jo tālāk pagātnē, jo tālāk notikums aiziet no apziņas, no sakarības. Apmiglojas. Lai cik eleganti Vaterlū ciņu tūristam parāda diorama un 'gaismu spēle', tā liekas... nu, vai to neredzējam filmā? Lai cik rūpīgi izsekots katram franču un Sabiedroto gājienam, lai cik skaidri izklāstīta abu pušu stratēģija - kaut kā stāstījumam trūkst nozīmes. Viss asais sen izlīdzināts, nogūlies lēzenos laukos. Beļģu farmas izskatās tādas pat vien, kā gleznojumos - vai te kāds, tiešām, kuŗojs? Mēs it kā gribētu kādu drāmatisku drupu, kādu lielgabalu... Nav. Paliek zemes seja un stāsti. Ir vienkārši - jātic. Jānopērk pastkartīna un jāsaka. Bijām. Tomēr arī te var sajūst: 'skaties un pārdomā!' Varbūt tā ir atbalss - maršala Neija franču kavalērijas pēdējā trieciēna, prūšu marša. Napoleona rezignācijas...

Šī milzīgā kuŗošana, šis 'civilizētais' kontinents! Kā tas var sanākt? Kā divas tādas galējības varējušas tik ilgi sadzīvot - un no 'pārdomāšanas' pagūt vēl izkalt tūrisma zeltu? Liekas neticami: ja jau reizi pārdomāts, vai muļķības jāatkārto? Divas reizes, trīs? Ar visu neaplēšamo cenu? Jāsecina: nav nopietni 'pārdomāts' vis. Ne isti. Pārdomājam pieminēti atklājot, vai svinot jubileju, bet starplaikā sītamies pa vecam. Amerikāņi to sauc: 'Eiropas slimība'. Vēsturnieki min: ju, jā, tas vadonis un otrais, tāda pārestība un tāda. Imperiju ciņa, tirdzniecības bloku. Nemieri. Ekonomija. Sabiedrības slāņi. Dzirnavaš maļ. Parādus jāatmaksā. Un tā tālāk. Bet kas to tā pārliecinoši izskaidros tiem, kas jau guļ zem leknām, zaļām

zālēm, jūrmalas kapu šalkšanā un vēl daudzās nezināmās vietās? Kas to sauks tiem, kas pazuduši bez vēsts? Un kāpēc tie ir tieši zaldāti, kas noliek vaiņagu ar lenti, kas saka 'skaties un pārdomā'? Vai var būt tā, ka tikai ciniņāji ir pārdomātspējīgi? Tikai tādi, kas ciniņūšies? Un tikai stipri vēlāk, vecumdienās?

Kāpēc tiem, kam būs jācinās neprasa virpirms? Cars, kuŗazs, firsts un biskaps neprasiņa. Napoleons neprasiņa. Keizars neprasiņa. Firers neprasiņa. Prezidents neprasiņa. Tie pieteica draudus un deva pavēles.

Kalnā aiz saldeni smaržīgiem Rūdesheimas vina laukiem stāv milzīgs franču-prūšu kuŗa pieminēklis - tik liels, ka to var skaidri redzēt no tālienes, pilsētā iebraucot. Sieviete ar zobenu rokā skatās pāri Reinai Francijas virzienā, skatās lejup, kur jautrā Drosselgasses ļaužu straumē skan bezbēdīga mūzika, džinkst glāzes... skatās jau vairāk kā simts gadus un saka to pašu pamatos iekalto vārdu: "Denkmal"

Skaties un pārdomā! □

Juris Mazutis

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

NEMIRSTĪBA

Ir valstsvīri, kuŗi ar saviem nemirstīgiem darbiem paši sev uzcēluši pieminēkli, kuŗi tautu likteņu krustcelēs pratuši atrast pareizo ceļu, pa kuŗu ejot sasniegts miers, taisnība, labklājība, kultūras dzīves uzplaukums. Grūtos brīžos mēs viņus vienmēr atceramies un spriežam, ja viņi būtu bijuši, tas nenotiktu. Viņu tālredzība, gribas spēks, ticība un pārliecība lietas taisnīgumam izšķīra pozitīvā nozīmē tautu likteņus. Kaut viņi arī vairs nav, viņu vārdi un darbi ar zelta burtiem ierakstīti pasaules vēsturē.

1929. g.. tātad pirms 65 gadiem, sēru vēsts aplidoja pasauli, ka viens pēc otra mūžībā aizsaukti franču maršals Ferdinands Fošs un bijušais premjers Žoržs Klemanso. Arī pirms tam, jau no 1924. g. mūžīgā mierā dusēja ASV prezidents Vudro Vilsons. Visi masu informācijas mēdiji nekrologos puda tautu dziļas cieņas apliecinājumus šiem dižajiem valstsvīriem. Arī šodien mēs vēl pēc viņiem sērojam un sakām:

"Ja viņi vēl būtu bijuši un vadījuši pasaules likteņus, tad viss būtu citādi."

Viss būtu citādi, ja jau 1936. g. 7. martā, kad Hitlera vērmachts iesojoja Reinzemē, ja būtu šie dižie valstsvīri, viņi pateiktu Hitleram:

"Atstāriet Reinzemi jeb mēs ķersimies atkal pie ieročiem, kā to paredz Versaļas miera ligums."

Tad arī tāda Minchenes nodevības konference nemaz nenotiktu un arī II pasaules kuŗš nesāktos. Tomēr, toreizējo valstsvīru noziedzīgās isredzības rezultātā sākās II pasaules kuŗš, kuŗš prasīja desmit reizes lielākus upurus kā I pasaules kuŗš.

Mēs, leģionāri, grāvjos, saspringti ar cerībām gaidījām Jaltas konferenci un rēķinājamies, ka radīsies atkal tāds vīrs, ka I pasaules kuŗa beigu posmā ASV prezidents V. Vilsons, kuŗš toreiz jau ar saviem 14 punktiem skicēja pārveidotās Eiropas robežas, kur katrai tautai bija sava valsts, un arī to sasniedza. Potsdamas konferences laikā, uzzinot tās rezultātus, mēs jau visi bijām aiz dzeloņstiepuļu žoga. kā Austrumos, tā arī Rietumos - smagā depresijā un badā. Visas cerības bija zudušas. Atgriežoties mājā, ar laiku uzzinājām arī to, ka mūsu tautas zieds - Latvijas armijas vīrsnieki bada nāvē mežonīgi iznīcināti padomijas vergu nometnēs.

Miers, uzvara! Tie 1945. g. bija krievu bravūriģie saukļi, ko viņi, Sabiedroto baroti un bruņoti, arī sasnie-dza.

Sašutums un pat naidis mums visiem izpaudās, redzot Sabiedroto nejēdzības un aplamības, pakalpojot krieviem. Atkal atcerējamies maršalu Ferdinandu Fošu, kuŗš krieviem teiktu:

"Jūs atkāpjaties 1938. g. robežās. Baltijas valstis ir Tautu Savienības locekles, tām jābūt brīvām!"

Ari šodien, pusgadusimteni pēc krievu uzvaras, mēs, leģionāri, sliktam depresijā un sakām.

"Viss būtu citādi, ja aizdiķa balsinātā namā būtu tāds virs, kādi bija maršals R. Fošs vai Ž. Klemanso, vai arī V. Vilsons."

Kā baigs, asiņains rēgs pie pasaules apvārkšņa parādās Žirinovskis, kuŗa vārds ikvienā iedveš šausmas. Dievs, sargi no mēra un krieviem!

H. Pakulis, leģionārs Jaunpiebalgā

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

BERIJA - LIBERĀLS?

Prinstonas universitātes izdevniecībā nāca klajā Eimijas Naitas grāmata par Beriju, Staļina rokaspuiši un bendi, ar daudziem jauniem faktiem, kas liek paskatīties uz šo drūmo personu mazliet citādām acīm (Amy Knight. Beria, Stalin's First Lieutenant. Princeton University Press, Princeton, New Jersey, 1993.)

Kas bija Lavrentijs Berija, zina daudzi, kas mazliet interesējas par padomju sistēmu un padomju vēsturi. Tad, kad Črušovs, Maļenkovs, Bulgaņins un citi to izstūma no varas koridoriem un apcietināja, viņu nosauca par "liberāli un padomju iekārtas grāvēju". "Liberāls" komunistu žargonā ir nevis politiskās nostājas raksturojums, bet lamu vārds.

1953. g. 17. septembrī padomju prese paziņoja, ka Berija organizēja savvērestību "ar mērķi sagrābt varu un likvidēt padomju strādnieku un zemnieku sistēmu, lai atjaunotu kapitālismu un buržuāzijas valdīšanu." Tur pat bija teikts, ka "Berija centās graut kolchozu sistēmu, izsaukt valstī badu un sanaidot padomju cilvēku dažādās nacionālās grupas". Inkriminēja viņam arī mēģinājumus "nogrūst Vācijas demokrātisko republiku no socialistiskā ceļa, spiegošanu ārvalstu labā, nelikumīgus kontaktus ar Dienvidslāvijas renegātiem Tito un Rankoviču." Protams, spiegošana bija tirie meli, ar Tito drīzumā vajadzēja izlīgt pašam Črušovam.

Pēc Staļina nāves Berijas stāvoklis padomju virsotnē bija ļoti stabils. Daudzi paredzēja, ka viņš ieņems Staļina vietu. Bailes no viņa apvienoja Črušovu un Maļenkovu. Bez viņu savvērestības bija Berijas politiskajā darbībā tādi momenti, kas ļāva savvērniekiem izmantot tos tīri staļiniskā garā, lai izrēķinātos ar Beriju. Tā bija tirākā veida cīņa par varu. Par Berijas daudziem plāniem un projektiem esmu dzirdējis arī agrāk, bet tikai ar Eimijas Naitas grāmatas iznākšanu var atsaukties uz konkrētiem dokumentiem un arhīvu datiem.

Centoties cilvēku acīs distancēties no Staļina, viņa bende izvīrēja valsts destālinizācijas un liberalizācijas programmu. Būdam PSRS ministru padomes priekšsēdētāja vietnieks, viņš jau 1953. g. martā apstādināja grandiozās propagandiskās celtnes, ekonomiski nerenātblas, tādas, kā Volgas-Baltijas kanāla un Donas lejas-teses hidroelektrostaciju celtnes. Viņš kritizēja Čruščova lauksaimniecības programmu, īpaši, t. s., agropilsētu būvi, kas, patiešām, izrādījās viens vienīgs ziepju burbulis.

24. martā Berija lika priekšā amnestēt politiski ieslodzīto vairākumu. Oficiālais politīeslodzīto skaītis, kas figurēja šajos dokumentos, bija 2.526.402 (pēc vēlākiem datiem ļoti samazināts skaītis). Partijas centrālkomitejas prezidijs piekrita amnestēt, apmēram, 1 miljonu (ko vēsturē nosauca par Čruščova amnestiju). Tajā pašā laikā Berija pastāvēja, lai izbeigtu, t. s., ārstu lietu..

Berijas politiskā programma paredzēja divas ļoti svarīgas pārmaiņas: valsts administratīvās varas pastiprināšanu salidzinājumā ar komunistiskās partijas varu un

nekrievu tautu interešu lielāku nosargāšanu no Maskavas patvaļas.

Berija domāja liberalizēt Vācijas demokrātiskās republikas iekšpolitiku, kas izsauca cietpauraino komunistu, vispirms, Valtera Ulbrichta pretestību un noveda pie jūnija asins izliešanas Berlīnē. PSKP CK jūnija plēnums apsūdzēja Beriju šajā sakarībā radikālā un nepārdomātā politikā attiecībā pret VDR, kas deva Čruščovam vēl vienu trumpi pret Beriju un noveda pie pēdējā krišanas.

Berijas politika nacionālajā jautājumā stipri saniknoja Čruščovu. Berija sāka atsaukt no Latvijas, Igaunijas un Lietuvas augstākos partijas un valsts funkcionārus - krievus un aizvietot tos ar vietējiem kadriem. Pat Ukrainā (tradicionālā Čruščova muižā) Berija aizvietoja daudzus vadītājus - krievus ar ukraiņiem. Viņš pavēlēja atbrīvot uniātu baznīcas galvu kardinālu Jozefu Slipiju. Kad Beriju apcietināja, Slipiju arestēja no jauna un atbrīvoja tika 60-to gadu sākumā, kad Čruščovs pats sāka taustīt sakaru iespējas ar Vatikānu.

Nē, Čruščovs un viņa toreizējie līdzgaitnieki apcietināja un likvidēja Beriju ne jau viņa noziegumu Staļina laikos dēļ (kuŗos bija vainīgs arī pats Čruščovs). Un, protams, ne jau oficiāli piedēvēto noziegumu dēļ - kapitāla restaurācija un tt. Neapšaubāmi nebija viņš arī svešu izlūkdienestu aģents: tas jau toreiz izklausījās pēc pasacīņas.

Vai Berija dzīves nogalē patiešām kļuva liberāls? Protams, nē. Viņš mēģināja uzvilkt liberāļa masku, saprasmams, ka bez Staļina viņa bendes loma izbeidzās. Viņš bija pirmais slepkava masu slepkavības kampaņās (tiesa, viņa priekšgājējs Nikolajs Ježovs varētu ar viņu pacikstēties par pirmo vietu. Arī Henrichs Jagoda un čēkas pirmais šefs Felikss Dzeržinskis nebija nekādi mazie bērni!). Viņš, Berija, gribēja būt arī pirmais neizbēgamā liberalizācijā. Liberālās reformas ir lielākais grēks totalitārā sistēmā. Pats Čruščovs daudz ko aizguva no Berijas vēlinām liberālām idejām, tiesa, bez sevišķiem panākumiem to iedzīvināšanā. Pats "cars" Ņikita krita par upuri partijas nomenklatūrai, kad pacēla roku uz tās privilēģijām. Tikai tad, kad sistēma noveda valsti līdz kloķim, Gorbačovs centās reformēt sistēmu, bet bija jau par vēlu. Sistēma un līdz ar to Maskavas imperija izlaida garu. Cerēsim, ka neatgriezies.

Viktors Kainiņš

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

PULKVEDIS RŪDOLFS KANDIS

1901. 3. 06. - 1942. 28. 5.

Pilota kvalifikācija - kara lidotājs.

Jūnijs ikvienam Latvijas aviatoram ir jubilejas mēnesis. 1901. g. 3. 6. dzimis Aviācijas pulka pēdējais tās komandieris pulkvedis Rūdolfs Kandis (miris 1942. g. 28. 05.), bet 1919. g. 7. 06. dibināta Latvijas kara aviācija. Tamdēļ šo gadu mēs dēvējam par Latvijas Aviācijas septiņdesmitpiecgadi. Šajā sakarībā jubilejas svinības 1994. g. 4. 6. sākās Latviešu biedrības namā, Rīgā, Merķeļa ielā 13.

Lidojumu demonstrējumi Spilves lidostā bija 5. 06, bet 7. 06. plkst. 17:00. Brāļu kapos piemiņas brīdis bojā gājušo un mirušo cīņu biedru piemiņai.

Ikviens Aviācijas pulka kareivis un instruktors cienīja sava pulka virsniekus, bet sevišķi šī cieņa izpaudās pret sava pulka komandieri plkv. Kandi. Kluss, nosvērts, korekts, bet stingrs savās prasībās pret padotiem, tādas bija plkv. Kanža iezīmes viņa karaavīra portretā. Arvien viņa prāts vērsās nākotnē, kā veidot Latvijas aviāciju. Viņš bi-

iespējas sadarboties jebkurā jautājumā un esam gatavi to darīt... Mūsu iesākto savstarpējo kontaktu un domu apmaiņas gaitā esam deklarējuši, ka atturāties un atturēsimies no jebkādiem apvainojumiem un uzbrukumiem LDV un to darbiniekiem. Mēs atturēsimies no jebkādas darbības, kas varētu kaitēt LDV interesēm... Diemžēl, šādu pat džentlmenisku rīcību mēs nejutām no LDV puses. Nesen notikušā NDV Jūrmalas nodaļas sanāksmē, gan Jūs, gan Vaska kungs savās (audiogrammās uzņemtas) runās turpinājāt demagoģiskus uzbrukumus NDV, izklāstot agrāko LDV vadītāju fabricētus melus... Domāju, ka jebkuras organizācijas vadītājiem vajadzīga elementāra atbildības sajūta, uzstājoties publiskos sarīkojumos..."

Izlasot DV Mēnešraksta (nr. 2) Alfrēda Puķītes rakstu "Daugavas Vanagi 1944.", šķiet gluži neticami, ka ilggadējais, cienijamais DV vadošo aprindu darbinieks varētu rakstīt šādus vārdus: "... ir kāds ārditājs jauns spēks, kas viņus (t. i., Latvijas vanagus) sašķēla un, vērojot notikumus, kuŗos lomu spēlēja nauda, politika, dezinformācija, ļaunprātīgi kurināts patriotisms nevietā - pielietojot visas ļaunuma imperijas metodes, tas pats spēks neļauj viņiem apvienoties. Viena lieta ir zīmīgi uzkrītoša: LDV vairākkārtīgi mainījusies vadība (diezin kādēļ? L. Šv.) - tikai neatkarīgos DV priekšgalā vēl arvien ir šķelšanās vadītāji..." Vai tiešām, vai aiz nezināšanas godājamais Puķītes kungs Nacionālo DV nozsaucis par neatkarīgo DV, kāda nemaz neeksistē.

Acimredzot, LDV atzinusi, ka tā ar saviem pāris simtu biedriem nav spējīga pārņemt vairāku tūkstošu lielo NDV leģionāru pulku un aicinājusi palīgā "smago artilēriju" no Rietumiem, kas, diemžēl, šauj ar tiem pašiem nodrāztiem veciem un tukšiem "lādiņiem". - Uzkrāut tik smago apvainojumu gaŗo virkni latviešu kaŗavīriem un virsniekiem, kas varonīgi cīnījušies par neatkarības un taisnības uzvaru Latvijā, kā arī demokratiski ievēlētai NDV vadībai, varētu gan atļauties LDV steidzīgie organizētāji un pirmie, atstādinātie vadītāji, no kuŗiem daži bija izskolojušies Puķītes kunga minētās "ļaujās imperijas" dezinformācijas un melu fabricēšanas institūtos... Ka tos pašus, pirms pāris gadiem safabricētos izdomājumus tagad ar "jaunu spēku" atkāŗto un ceļ dienas gaismā cienījama DV organizācijas amatpersona, tad tur vajadzētu būt svarīgiem personiskiem un līdz ar to ne visai godīgiem nolūkiem.

Mākslīgi un ar varu radītās organizācijas parasti piedzīvo ātru galu, tādēļ ir stingrs pamats cerībām, ka dzimtenes pārvaldes orgāniem normalizējoties, arī tūkstošu nacionālo cīnītāju intereses, tiesības un godu Latvijā aizstāvēs spēcīga latviešu kaŗavīru organizācija, ar stingru latvisku stāju, ideoloģiju un demokratiski ievēlētu vadību. Pie tās pašas reizes gribētos izteikt izbrīnu un nesaprašanu par DV vadības loka aizrādījumu DV sanāksmju dalībniekiem neizklāstīt sabiedrībā vai presē sapulču pārrunas, argumentus un kritiku. DV organizācija nav nekāda slepena vai nelegāla organizācija, ka tās pārrunām un lēmumiem, kā arī kritikai jāiet caur vadības cenzūru. Desmitiem tūkstošu organizācijas biedriem un atbalstītājiem ir pilnas tiesības zināt, ko viņu organizācijas vadība dara. Tie negrib apmierināties tikai ar dažu CV locekļu "labo" darbu uzskaiti. Tie grib zināt arī, ko organizācijas vadība dara nepareizi, par ko to kritizē utt.

Tāpat nesaprotama ir DV CV neatlaidīgā apņemšanās pārņemt Latvijas leģionāru un citu nacionālo cīnītāju organizāciju vadību un noteikt tās darbības veidus un virzienus. Jāiegaumē, ka kādas citas lielas latviešu trimdas organizācijas vadošās personas gribēja pārņemt valsts vadību, bet piedzīvoja neveiksmi. Vai trimdas DV organizācijai nevajadzētu turēties pie saviem statūtos paredzētiem mērķiem un necensties jaukt Latvijas leģionāru un nacionālo cīnītāju organizācijas darbu?

L. Švarcs,
Sietlā, ASV

PAR KĀDU REPORTĀŽU "LAIKĀ"

Piebilde pie R. Noriŗa raksta "Ar uguni pret uguni". "Laiks" Nr. 36., 1994. g. 4. maijā.

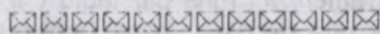
Savā rakstā autors uzsver, ka galvenais panākums ir labai reklāmai, lai piepildītu telpu, šķiet, ka ar reklāmu vien var gadīties, ka vismazākā telpa var palikt pustukŗa. Manuprāt, vislielākā reklāma ir labi pazīstama referenta vārds, ko pilnā mērā apliecināja Māra Trapāne.

Toronto latvieŗu centra vidējā zālē ar 150 vietām bija pieblīvēta ar 250 atsaucīgiem klausītājiem, nemaz nerunājot un nepieminot tos, kas bija koridorā un kas netika iekŗā - aizejot mājā.

No R. Noriŗa atreferējuma var secināt, ka autors ir ciŗīgs "Latvijas Ceļā" atbalstītājs un sekotājs, ka ar tik sīkām partijām, kā "Tēvzeme un Brīvība" un "Kristīgie Demokrāti" autoram nav pa ceļam. Māra Trapāne neskopojās ar norādēm. Par tām žurnālists nepiemin ne vārdu.

Par literāro pusi nemaz nerunājot, no Māras Trapānes būtu daudz ko mācīties. Referente nobeidza savu stāstījumu par politiskiem krustceļiem, lai politiski aklie neaizietu pa Maskavas ceļu (Maskavas ceļš - mans. A. V.).

Augusts Viksne,
Kanadā

BEZ TIESĀŠANAS... UN NEBŪT TIESĀTAM...

"Cilvēks ir visu lietu mēraukla". tā saka pazīstamais kultūrvēsturnieks Lords K. Klarks (Kenneth Clark). Tamdēļ savās piezīmēs par dzejnieka V. Krāslavieŗa kritiku par Ladusāna filozofiju, centos saprast viņa personību, līdz ar to vieglāk bija saprast arī viņa izteiktās domas.

Cilvēks ir viskomplicētākais radījums, kas ar savu prātu spēj iedzījināties kā atoma kodolā, tā pētīt vēl neizdzībināmo universu. Tāpat savā gara dzīves progresā atšķīŗas no kuŗas katras dzīvās radības. Nav pierādījumu, ka lakstīgala savu dziesmas melodiju būtu kaut cik mainījusi, kopē tā sākusi dziedāt savam Radītājam par godu un cilvēkam par prieku. Klausoties Mocarta Āve Verum Corpus", vai Vāģnera "Stella Matutina" ir manāms liels progress kopē alu cilvēka dūdoŗanas vai Dainu ziņģu laikiem Tomēŗ ar noŗēlu jāpiemin, ka ŗodien, t. s., pop-rock instinktu mūzika ved mūsu jaunos cilvēkus ne tik vien vairs uz alām, bet pat uz pekles padībenēm. Tā tad ŗāda progresa vai arī regresa procesā cilvēks pārstādās vai arī tiek pārstādīts jaunā reliģijā vai augsnē (nevis reliģija pārstādīta cilvēkā). Un no tā ir atkarīgs, vai ŗis cilvēks garīgi aug un veidojās, vai arī nikuļo. Kristīgā reliģijā pārstādītais cilvēks jau 2000 gadus parāda nekad visā cilvēces vēsturē vēl nepiedzīvotu progresu, kaut brīŗiem liktos, ka tas jau no ŗi progresa paguris un atkal gribētu atgriezties savā primitīvajā alā uz brīdi atpūsties... allaŗ tad kļūstot meŗonīgs savās izdarībās.

Garīgie valdnieki nav bijuŗi tikai dogmu cilvēki, bet gan arī gaiŗākie intelekta cilvēki. Tādi bija īpaŗi Renaissance laika pāvesti, kā Jūlijs II. Es neredzu mākslā nekādu "dogmu ierobeŗojumus", raugoties Bottičelli "Venēras" apgarotajā skaistumā Uffizi galerijā vai Kanovas (Canova) "Paolina Bonaparte" un Bernīni "Apollo un Dafne" statujās Villa Borhese galerijā. Picasso perversos plīkņus vai mūsdienu erotiku pāvesti gan nebūtu atļāvuŗi rādīt. Gribētu gan vairāk dzirdēt no cienījamā dzejnieka par Staļina laika līdzīgas mākslas sasniegumiem, tāpat Hitlera, kuŗa ŗosejas es gan nepieskaitītu pie kādiem kultūras sasniegumiem.

Saprotams ir dzejnieka jūtīgums, jo bez tā neviens nevar istu dzeju uzrakstīt. Nav pareizi mūsu domu izmaiņu par Ladusāna filozofiju un kā tā attiecas uz mūsu dzīvi uzskatīt jau par "tiesāŗanu" un draudēt ar "būt tiesātam". Tomēŗ mani visvairāk intrīģē uzzināt, ka dzejnieks ir bijis jezuitu skolnieks un ka "jezuiti ir pazīstami

kā labi skolotāji". Tas, ka viņi nespēja dzejnieku pārlicināt par Bezvainīgas ieņemšanas, ledzimtā grēka, Trisvienības un Augšāmcelšanās dziļāko nozīmi kristiānisma būtībā, nav, varbūt, tikai viņu vaina. Ir tomēr jāautā, kas jezuītu audzināšanā ir par kļūmi, ka viņi allaž izaudzina sev lielākos ienaidniekus? Kā tādus var minēt Voltēru, kas viņus kapāja ar savu aso mēli, un Goebelss pat grūda viņus Buchenvaldes un Aušvices ceļos. Vai dzejnieks Krāslavietis, sivi kritizējot jezuītu Ladusānu, necenšas sevi ierindot šajā eminentajā sabiedrībā?

E. Upenieks,
Toronto

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

SŪDZĒŠANĀS

Par sieviešu ordināciju, velna izdzišanu, runāšanu mēlēs un daudz ko vēl citu.

Arnolds Ruņģis, Klivlandē, mēdz latviešu laikrakstos publicēt savas lasītāju vēstules un ar samaksātiem sludinājumiem popularizēt personīgos uzskatus un idejas. Viņš sūdzās, ka svešumā latviešiem esot par daudz prāvestu, tāpat biskapu svešumā nemaz nevajagot. Tā esot tiekšanās par daudz pēc goda. Arī sieviešu ordinācija mācītāja amatā, kā redzams, viņam nepatīk, jo tas netiekot praktizēts un atzīts Latvijā.

A. Ruņģa vēstules arvien izlasu. Viņš pieskarās arī, t. s., "velna izdzišanai", kad tas ieperinājoties cilvēkā un ko piekopis arī Jēzus un viņa mācekļi. Manuprāt, liekas, ar to gan jābūt uzmanīgākam, jo tā var aiziet neceļos, galejībās.

Diezgan labi var atcerēties, ka tā nesen nāvē ASV aizgāja 85 cilvēki, un krietni agrāk ap 900, ieskaitot bērnus. Arī mums, latviešiem, tādas izdarības nav gluži svešas. Tā pirms pārdaudz gadiem kāda latviešu grupiņa no Čikāgas braukāja apkārt un praktizēja, t. s., "runāšanu mēlēs", kad dievkalpojuma telpās tie noturēja seansu un demonstrēja izdarības, cilvēkiem gāžoties atmuguriski uz grīdas. Pats tiku to vērojais.

Citā gadījumā lasiju amerikāņu laikrakstā, ka kāds latviešu mācītājs piekojot izdarības, lai izdziņu jauno garu no mājas, nosaucot to par "velna izdziņēju". Man arī stāstīja, ka šis mācītājs piekopis rituālu ar kaut kādu kristības aktu, ko praktizē kāda cita novirziena kristīga reliģija.

V. Zirnītis, ASV

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

TESTAMENTI

Gaidot vai negaidot, gribot vai nevēloties, katram no mums reiz pienāks laiks aiziet viņšaulē, vai nu debesis, vai ellē, atkarīgi no tā, cik pilns ir mūsu grēku mērs, šo sauli atstājot. Būs arī tādi, kas savā, bieži maldīgā apziņā, atbildēs: "Nav nedz debess, nav nedz elles, ir tikai tas ko saredz skats!" Būtu jau labi, ja mēs katrs spētu saredzēt to, kas ir, izjust un ticēt tam, ko nevar saredzēt, bet tas tomēr ir, ir bijis un arī vienmēr būs. Diemžēl, šeit mūsu spējas dalās, un šeit mēs atšķiramies viens no otra.

Aizejot viņā saulē, gandrīz katram no mums kaut kas arī paliks šeit, ko nespēsīm līdzī paņemt. Un šeit vietā ir jautājums, kas skaļ katru no mums jebkurā vecumā. Kam atstāsim sakrāto - māju, mantu, iedzīvi un arī naudu, ko garajos mūža gados esam iekrājuši, panākuši un nopelnījuši? -

Daļai starp mums atbilde būs viena un tā pati - piederīgiem, sievai, vīram, dēlam, meitai vai arī mazbērniem. Citiem, kam piederīgo nav, mantojuma lieta kļūst komplicētāka, jo, lai iekrātā manta neaizietu valsts rokās, mantotājs ir jāizvēlas un tāds jānorāda **oficiāli pie notāra izgatavotā testamentā.**

Jāuzsver, ka banku vai "trust" sabiedrību noguldījumu dokumentos, kā piemēram, RRSP vai arī RIF norādītā mantinieka vārds, noguldījuma īpašniekam mirstot,

nav saistošs, un viss noguldījums, bez testamentā, nokļūs valsts rokās. Norādu, ka šis likums gan attiecas tikai uz Kvebekas provinci, jo mantojuma piešķiršanas dokumentos Kanadas mērogā nav vienādu globālu likumu, kuŗus varētu piemērot visām provincēm..

Tie, kas vēl nav paspējuši testamentu izgatavot, it sevišķi, pensionāriem ieteicu to darīt pēc iespējas tuvākā laikā. Mums ir bijuši gadījumi, kaut gan nedaudz, kur oficiālā novēlējuma **neizgatavošanas gadījumā** viss aizsaules ceļā aizgājēja īpašums pārgājis valsts rokās. Apbedīšana tādos gadījumos notiek uz valsts rēķina, bieži palicējiem - sabiedrības locekļiem nezinot, kur mirušais apbedīts.

Vietā būtu jautājums, kam lai novēl mantojumu vieninieki bez piederīgiem, vai arī tie, kas mantojumu nevēlas atstāt saviem piederīgiem zināmu iemeslu dēļ. Te atbildi varētu atrast, skatoties uz aizgājēju pēdējām izteiktām vēlmēm par ziedu pirkšanu bērņu gadījumos. Ļoti daudzi starp aizgājējiem izteikuši vēlēšanos, lai ziediem novēlēto naudu nodod labdarības fondiem, draudzēm, Daugavas Vanāgiem trūkcūciētēju atbalstam Latvijā, līdzīgiem mērķiem citām organizācijām vai arī iestādēm. Un tā, līdzīgi, varētu rīkoties tie, kam nav piederīgo un kuŗi nezin, kam atstāt mantojumu.

Zinām, ka mūsu centrālās organizācijas, fondi, citas sabiedriskas vienības, DV nodaļas šeit, Kanadā un ASV, draudzes ir saņēmušas ievērojamas vērtības no tiem, kas visu savu mūžu pirmajā vietā ir turējuši savu dzimteni Latvijā. Un šodien, vairāk kā jeb kad, Latvija gaida palīdzību, latviešu tauta - atbalstu un latviešu bērns - Latvijas rītdiena - maizi, apģērbu, siltumu un slimie - medicīnu.

Paturēsim prātā tikai vienu lietu, ka latviešu roku pelnītā nauda nedrīkst aiziet svešiem mērķiem. Tai jāpaliek latviešu rokās!

Kalējam Kalvim, aizejot viņšaulē, pēdējie vārdi bija: "Pēdējais kalums bija tēvu zemei."

Šos vārdus atkārtot varam arī mēs katrs. □

Skrastiņu Indulis,
Montrealā

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

LŪGUMS LATVIJAS MEITENEI!

Latvju meitene daiļā!

- Neaizmirsti Tu dzimtenes Līgo svētkus,
- ar senām līgo dziesmām - ziediem un
- miestīņu...

- Plūc arī svešajā zemē ziedus Jāņu
vaiņagam! - Zied arī svešajās plāvās mūsu
āboliņš, pipenes, rudzu puķes, Jāņu zāles
un daudz vēl citu puķu mūsu zemes
Līgo svētku priekam. Turpini tradīcijas,
lai nepazūd mūsu senču skaistāko svētku
prieks! -

Mēs dzīvojam, mēs cīnāmies, mēs līgojam!
- Lai svētku galdū rotā siera rituļi,
miestiņš salds! Lai līgo dziesmas skan!
Lai neaizmirstam senču tikumus! -
- To stāsta mums jau latvju dainas gadu
simteņiem...

- Daudz vairāk mūsu vēsturiskie piļskalni
un vecie tēvi, mātes...
Līgo! Līgo! Līgo!

Elza Alka-Gaigala

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Redakcijā gaidām rakstus FORUMAM un lasītāju vēstules par visdažādākiem tematiem. Gan no šejienes, gan no Latvijas. Domu izmaiņa, mūsaprāt, sabiedrībai vairāk kā nepieciešama.

Redakcija

Viņu laikā LPB izdevums lidoja augsti. No kreisās bijušie priekšnieki - red. V. Irbe, rakstnieks O. Liepiņš un žurnālists O. Akmentiņš

Ed. Keiņa domu graudi:

KOMUNIKĀCIJA sākas ar sarakošanās.

LNAK SAIMNIECĪBA

No LNAK 1993. gada Pārskatu grāmatas un 1994. gada budžets, ko apstiprināja 16. LNAK padomes otrā sesija 1994. gada 24. aprīlī.

DARBĪBAS PĀRSKATS PAR IEŅĒMUMIEM UN IZDEVUMIEM 31. decembrī 1993.gadā

	1993	1992
IEŅĀKUMI:		
Biedru maksas	21.860	17.792
Ziedojumi		
LNAK darbam	10.082	73.911
Organizāciju ziedojumi	10.500	5.250
Sarīkojumi	4.725	6.361
Testamentārie novēlējumi	4.000	12.000
Medicīniskā palīdzība	--0--	9.710
Ziedojumi reģistrācijai	6.778	5.200
Bankas noguldījumu %	26.447	28.966
Dažādi ienākumi	1.925	969
Kopā	86.317	160.159
IZDEVUMI:		
Algas	35.345	33.096
Biroja izdevumi	10.369	15.701
Īre	7.322	6.930
Telefons	10.576	13.818
Politiskās nozares izdevumi	2.424	4.998
Dalības maksa citās organizācijās	3.248	1.250
Baltiešu vakars	1.087	610
Ceļa izdevumi	4.145	11.614
Sarīkojumu izdevumi	6.164	4.516
LNAK sesijas izdevumi	6.253	5.618
Amortizācija	5.417	5.404
Sporta nozares izdevumi		517
Medicīniskā palīdzība	--0--	7.227
Padomes vēlēšanu izdevumi	6.040	92
Īnkorporācijas izdevumi	1.828	4.224
Sludinājumi	1.152	737
Reģistrēšanas izdevumi	3.930	7.428
Ziedojums Kristus Dārzam	--0--	1.000
Sakaru sistēma ģenerālkonulatā	10.000	--0--
Dažādi izdevumi	2.892	546
Kopā	118.192	125.326
(Zaudējumi) Ienākumi virs izdevumiem	(31.875)	34.833

LATVIEŠU NACIONĀLĀ APVIENĪBA KANADĀ FONDU DARBĪBAS PĀRSKATI 31. decembrī 1993.g.

	Balance	Ieņemts	Izdots	Balance
Izglītības un skolu nozare	10,275.44	4,150.00	9,589.23	4,836.21
Kultūras nozare	10,113.32	--	8,174.32	1,939.00
Tiesību aizstāvēšanas fonds	8,253.56	--	--	8,253.56
Dr.E.Pārūpa piemiņas fonds	6,971.82	191.14	--	7,162.96
R.Kronberga piemiņas fonda	7,057.31	193.46	--	7,250.77
PBLA Kultūras nozare	438.80	--	438.80	--
Nākotnes fonds	144,950.00	--	--	144,950.00
Kopā	188,060.25	4,534.60	18,202.35	174,392.50

	Balance	Ieņemts	Izdots	Balance
NĀKOTNES FONDS				
Parastie dalībnieki	93,950.00	--	--	93,950.00
Sudraba dalībnieki	20,000.00	--	--	20,000.00
Zelta dalībnieki	31,000.00	--	--	31,000.00
Visi kopā	144,950.00	--	--	144,950.00
Parastie dalībnieki	250.00			
Sudraba dalībnieki	500.00			
Zelta dalībnieki	1,000.00			

BILANCE

31. decembrī 1993. gadā

TEKOŠAIS AKTĪVS	1993	1992
NAUDA BANKĀ		
Latviešu kredītbankā - Rīcības konts	57.450	127.758
- Termiņa noguld.	90.000	90.000
Ontario Savings - Rīcības konts	20.775	10.057
- Termiņa noguld.	165.000	165.000
Dr. E. Pāruba piemiņas fonds	7.163	6.972
R. Kronberga piemiņas fonds	7.250	7.057
	<u>347.638</u>	<u>406.844</u>
NEAPGROZAMĀIS AKTĪVS		
Biroja mašīnas un mēbeles	18.267	19.968
Uzkrātā amortizācija	12.776	7.359
Kopā	5.491	12.610
Mākslas priekšmeti	13.467	13.467
	18.958	26.076
Dalības maksa citās organizācijās	4.886	4.886
AKTĪVS KOPĀ	<u>371.482</u>	<u>437.806</u>
PASĪVS		
Dažādi fondi	174.393	189.985
Kreditori	5.121	22.022
	179.514	212.007
KAPITĀLS		
Atlikums uz 01. 01. 1992	225.799	190.966
Atlikums uz 31. 12. 1992	(33.831)	34.833
	191.968	225.799
PASĪVS KOPĀ	<u>371.482</u>	<u>437.806</u>

BUDŽETA PROJEKTS 1994. GADAM

	1993 Plāns	1993 Ien./Izd	1994 Plāns
IENĀKUMI:			
Biedru dalības maksas	17.000	21.860	15.000
LNAK darbam	60.000	10.082	37.000
Polītiskam darbam	2.000	--0--	--0--
Organizāciju zied.	10.000	10.500	5.000
Sarīkojumi	5.000	4.725	3.000
Testamentārie novēl.	10.000	4.000	10.000
Ziedojumi reģistr.	--0--	6.778	--0--
Bankas noguld.%	15.000	26.447	10.000
Dažādi ienākumi	1.000	1.925	2.000
Latvijas monetas	--0--	--0--	8.000
IENĀKUMI KOPĀ	<u>120.000</u>	<u>86.317</u>	<u>90.000</u>
IZDEVUMI:			
Algas	35.000	35.345	26.000
Biroja izdevumi	15.000	10.369	10.000
Īres maksas	7.000	7.322	8.000
Telefons	12.000	10.576	8.000
Polītiskās noz. izdv.	8.000	2.424	2.000
Dal. maksa citās org.	1.000	--0--	1.000
Baltiešu vakars	--0--	1.087	3.000
Ceļa izdevumi	12.000	4.145	4.000
Sarīkojumu izdevumi	4.000	6.164	5.000
LNAK sesija	6.000	6.253	7.000
Amortizācija	5.000	5.417	5.000
Sludinājumi	1.000	1.152	2.000
Īnkorporācijas izd.	2.000	1.828	2.000
Legālie izdevumi	2.000	--0--	--0--
Reģistrācijas izd.	3.000	3.930	--0--
Padomes vēlēšanu izdevumi	6.000	6.040	--0--
Dalības maksas-PBLA. Kult,f,	--0--	3.248	7.000
Sakaru sistēma konsulārā	--0--	10.000	--0--
Dažādi izdevumi	1.000	2.892	2.000
IZDEVUMI KOPĀ	<u>120.000</u>	<u>118.192</u>	<u>90.000</u>

**LATVIEŠIEM LATVIJĀ - LATVIEŠI KANADĀ
PĀRSKATS PAR HUMĀNO PALĪDZĪBU LATVIJĀ
laikā no 1. janvāra līdz 31. decembrim 1993. gadā.**

	1993	1992
IENĀKUMI:		
Ziedojumi	\$ 78,230	\$ 26,044
Ieņemts par pakām	181,565	243,564
Ieņemts kopā	<u>\$259,795</u>	<u>\$269,608</u>
IZDEVUMI:		
Tilpnes un kuģu transports	\$ 92,707	\$ 83,422
Transports Toronto	14,892	7,556
Noliktava Rīgā, algas un piegāde	45,827	26,114
Pārtika pārdošanai un palīdzībai	56,537	85,072
Apavi un drēbes palīdzībai	7,323	4,275
Medikamenti palīdzībai	5,249	3,152
Paku sagatavošana un uzlādēšana tilpnēs	23,813	26,656
Pakojamie materiāli	7,342	11,640
Noliktavas īre, elektrība un apsildīšana	7,965	3,824
Telefons	1,535	2,834
Biroja izdevumi	5,064	4,909
Izdevumi kopā	<u>\$268,254</u>	<u>\$259,454</u>
Ienākumi virs izdevumiem	(8,459)	10,154
Nauda gadu iesākot	10,154	
Nauda darbības gadu noslēdzot 31.12.1993.g.	<u>\$ 1,695</u>	

LATVIJAS APRŪPES UN ATTĪSTĪBAS FONDS

Arveds Celms

Vīcepriekšsēdis Imants Jente, Sekretāre Inga Zariņa, kasieris Valdis Tikiņš, Valdes locekļi: Andris Rubenis, Evija Golde, Alda Steprāne un Tāivaldis Kronbergs.

FINANCIĀLAIS PĀRSKATS

IENĀKUMI:	
Nauda kasē gada sākumā	\$ 9,344.05
Ziedojumi Relief for Latvia	73,172.08
Ziedojums LRD fondam	16,760.87
Ineses Jekstes fondam	845.00
Ziedojumi "Phonix"	845.00
Dental projekts	1,655.00
Kopā	<u>\$104,977.00</u>
IZDEVUMI:	
LRD fondam	\$ 6,942.82
Relief for Latvia	77,705.08
Ineses Jekstes fonds	6,200.00
Phoenix	845.00
Dental Projekts	1,655.00
Kopā	<u>93,347.90</u>
Alikums kasē	<u>\$11,629.10</u>

****

ASTONĒSMITGADNIEKI

ALEKSANDRS SPRŪDŽS OTAVĀ

Otavas latviešu Senioru klubs šī gada aprīlī saņāks mē sveicināja savu priekšnieku **Aleksandru Sprūdžu** 80 gadu dzimšanas dienā.

Dzimis 1914. gadā, Cēsis, akmeņkalēja ģimenē, savus pirmos 10 gadus pavada vectēva mājās, Sakstagalā. Tur gana un pirmās skolas gaitas. No 1925. līdz 1944. g. rudenim dzīves un darba vieta Rīgā. Jau komerskolas laikā pa vasaru sāk strādāt kooperācijas darba laukā, 1936. gadā iegūstot zvērināta kopdarbības revidenta tiesības. Revidenta gaitās apmeklēja turpat vai visus Latvijas pagastus. Pirmajā komunistu, tāpat vācu okupācijas laikā, strādā par vecāko revidentu Valsts ap-

drošināšanas pārvaldē. 1943. gadā beidz studijas L. U. Tautsaimniecības fakultātē un iesaistās kooperatīvās apdrošināšanas sistēmas atjaunošanas darbā.

Pēc kara gaitām līdzdarbojas nometņu pārvaldē Vācijā, LCK birojā Detmoldā, UNRRA dienestā. 1947. gadā abi ar sievu Dzidru izceļo uz Angliju. Tur strādā par apkopēju slimnīcā un tuberkulozes sanatorijā.

Ar 1951. gada novembri dzīves gaitas rit Kanadā. Sākumā grāmatvedības revidenta darbā Sv. Katrinās, bet ar 1960. g. augustu Kanadas valsts dienestā Otavā (Dept. of Northern Affairs). Vispirms par inuitu un indiāņu kooperatīvu dibinātāju Kanadas ziemeļdaļā. Šeit viņš pielieto savas zināšanas un daudzo gadu pieredzi kooperatīvo uzņēmumu organizēšanā Latvijā. Pēc sekmīgās darbības inuitu vidū, Sprūdžu ieceļ par departamenta sekcijas vadītāju federālās programmas iedzīvināšanai kooperatīvu un kredītsabiedrību organizēšanā visā Kanadā ziemeļu teritorijā (NWT). Viņa vadībā sarīko kursus kooperatīvu vadīšanā, gan reģionālā, tā arī plašākā apjomā. Pārstāvjus no iedzīmoto kooperatīvu vidus apmāca tautsaimniecisko un sociālo problēmu risināšanā. Sprūdžs sastāda īpašu rokas grāmatu angļu un inuitu valodās. Izgatavo instrukciju skaņu lentās atskaņošanai sanāksmēs un pa radio. To pielieto iedzīmoto saimniecisko darbinieku apmācībai kooperatīvu darbībai.

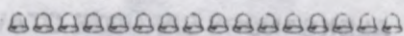
Par sekmīgo darbošanos kooperācijas laukā Ontario Cooperatives Development Assoc. A. Sprūdžam piešķir "Cooperator of the Year 1974 Award"; International Assoc. of Cooperator Education - "Testimonial Award for 1976" un Canadian Artic Cooperative Association - "Award of Merit for 1979".

Pēc pensionēšanās 1979. gadā Sprūdžs pavada ilgāku laiku kooperatīvo organizāciju darba pētniecībā Eiropa, Tuvos Austrumos un Āfrikā. Pēc tam veic konsultācijas darbus atsevišķām kooperatīvām organizācijām un valsts iestādēm. Referē par šo tematu vairākās konferencēs un lasa lekcijas universitātēs, arī Latvijā 1990. un 1993. g. Par savu darbu kooperatīvu darbības pētniecībā A. Sprūdžs saņem International Development Research Centre "The Research Associate Award".

Sabiedriskā laukā A. Sprūdžs ir aktīvs jau Latvijā - jaunatnes un studentu organizācijās (ir akadēmiskās vienības "Lidums" vecdraugs). Ārpus Latvijas - Anglijas dzīves posmā - darbojas Daugavas Vanagu fondā, LNP Lielbritānijā, Latviešu Atjaunošanas komitejas Eiropas centrā. Kanadā atkārtoti darbojas DV Kanadas valdē, tāpat LNAK padomē un valdē. Kā pensionārs ir rosīgs latviešu un kanadiešu pensionāru aktivitātēs.

1985. gadā piedalās Otavas un apkārtnes latviešu Senioru kluba dibināšana. Vēl tagad ir tā priekšnieks. Piecus gadus darbojas Otavas senioru koporganizācijas (Senior Citizens Council) valdē, pēdējos 2 gadus kā viceprezidents. Par savu nenogurstošo brīvprātīgo darbu latviešu sabiedrībā Otavā A. Sprūdžs saņēma Ontario Ministry of Citizenship "15 year Volunteer Service Award for 1993" No 1991-1993. g. ir Ontario Health Services Appeal Board loceklis..

Atzīmējot A. Sprūdža 80 gadu dzīves posma sasniegšanu, Ontario premjers B. Rae valdības vārdā un Ontario parlamenta deputāts no Otavas H. Daigle atsūtījuši viņam dzimšanas dienas apsveikumus. **N. Z.**

OSVALDS AKMENTIŅŠ BOSTONĀ

31. maijā Bostonas pensionāru biedrība savā kārtēja sanāksmē sumināja **Osvaidu Akmentiņu** viņa dižajā 80 gadu jubilejā.

Sirsniņus vārdus veltīja biedrības pr-ks māc. F. Hervarts. Sekoja māksl. Jānis Cīrulis, ar kuŗu jubilārs kopā strādājis Latviešu Preses biedrībā. Viņš rādīja apmeklētājiem 2 biežus sējumus ar O. Akmentiņa lasītāju vēstulēm, kuŗas publicētas amerikāņu laikrakstos no kraŗta līdz kraŗtam. Pirmā publicēta "New York Herald Tribune" Parīzē 1947. gadā. Tajā ar virsrakstu "Baltic

States" viņš raksta par nelikumīgo un varmācīgo komūnistu okupāciju. Autors tajā laikā vēl dzīvoja bēgļu nometnē Kīlē, Vācijā. Šo kluso ciņu māksl. Cīrulis salīdzināja ar Dāvida un Goliāta kauju.

Ieceļojis Amerikā, O. Akmentiņš turpmākām dzīves gaitām izvēlas Bostonu. Izmisuma un protesta pilnās vēstulēs viņš oponē pat tādiem milžiem kā Valteram Lipmanim vai brāļiem Alsopiem, kas bieži dziedāja kopēju dziesmu ar mūsu tautas apspiedējiem - komunistiem.

Marta Cīrule izjusti skandēja Valdas Moras optimistisko dzejoli "Dziesma vieglprātīgam" par cilvēka mūžu. Tā klausītājiem patika un ienesa jubilejas norisi svētku ieskaņā. Māc. Hervarts piezīmēja, ka šī neparastā tikšanās esot kaut kas tāds, kas līdz šim Bostonā neesot piedzīvots.

Sanākušie pret jubilāru bija vienreizēji atsaucīgi, kā jau svētku dienā pienākas. Diemžēl, viņa lielā ciņa par latvisko Latviju un mūsu apspiesto tautu dzimtenē vēl nav pilnīgi izprasta, jo viņš ir cilvēks, kas kompromisu ar savu sirdsapziņu nepazīst. Laikam, zāles pret skaudību un nenovīdību vēl nav atrastas.

Rīkotāji arvien cinās ar laika trūkumu. Visiem bija jārunā isi. Noskaidrojās, ka gaviļnieks izdevis 13 grāmatas.

Bija daudz rakstisko apsveikumu. To vidū no ASV Prezidenta B. Klintonā un viņa kundzes Hilarijas, Masačusetas gubernātorā Veldā, Bostonas pilsētas galvas Memino, bijušā Latvijas konsula A. Jerumaņa, red. V. Irbes, žurnālista I. Pētersona Anglijā, daudziem radiem un paziņām Latvijā un citām vietām pasaulē. Plašāks apraksts par O. Akmentiņu bija laikrakstā "South Boston Tribune" Par savu Goda biedru O. Akmentiņu izraudzījusi Nacionālā DV nodaļa Ērgļos, Latvijā.

V. Antiņš atcerējās tos laikus 50. gadu sākumā, kad Bostonas DV noslēdza ar Latviešu Preses biedrību "Zobena un spalvas brālību", rīkojot kopīgi rakstnieku dienas, prezidenta K. Ulmaņa atceri, rakstnieku dienas, kultūras un rakstnieku parādes un daudz citu sarīkojumu. Jubilār, Tu esi gājis patriota ceļu, nenovirzīdamies no uzsāktā virziena, neieļaidīdamies nekādos kompromisos ar mūsu tautas apspiedējiem. Tu esi sevi iekalis latviskā pamatā un iegājis Latvijas vēsturē kā cīnītājs par **īstu, patiesu, latvisku Latviju**. Nacionālie latvieši, kā šeit, tā dzimtenē, to augsti novērtē. Esi un palieci, kas Tu esi. Taisnība uzvarēs un Tēvzemē būs patiesi brīva no okupantiem un viņu pakalpiņiem.

Ar dubultkvarteta "Tēvija" diriģentu J. Ansbergu pie klavierēm, visi kopā nodziedāja "Dievs dod tautu darbiniekiem".

Par O. Akmentiņu referēja L. Reiters, dodot izsmeljošu vērtējumu par viņa dzīvi un darbību dažādos laukos - žurnālistikā, politiskā, kur viņš bija viens ar partizāņu cepuri galvā, Apspiesto tautu komitejā. Viss tas liecinot par daudzpusību. Nodeva savus un LPB priekš V. Miķelsona sveicienus un LPB speciālu diplomu.

Jubilārs patreicās visiem laba vēlētajiem. Teica, ka dzīves gājumā daudz ticis celts un pelts. Pārdomas un neizpratni radot mūsu vadošo trimdas organizāciju vadītāju runas un raksti, it sevišķi, par to, ka Latvija esot brīva un ka trimda kā tāda vairs nepastāvat. Par nožēlošanu esot jāsaka, ka par tādu Latviju, kādā tā esot tagad, kur latviešu tauta nospiesta ceļos postā un izmisumā, necinījās mūsu leģionāri. Ciņa par latvisku Latviju nav beigusies, un tā vēl ir jāizcīna, lai latvietis būtu noteicējs savā Tēvzemē, kur jāvalda mūsu brīvvalsts likumiem un kārtībai.

**Voldemārs Antiņš,
Mežotnē, N. H., ASV**

♥ Abi gaviļnieki ir MLB Ziņotāja līdzstrādnieki. Vēlam viņiem "Daudz baltu dieniņu!"

Redaktors un redakcija

GARĒZERĀ SĀKĀS 30. SEZONA

Ar karogu uzvilksanu un prāv. J. Turka vadītu svētbrīdi pāris dienas pirms Garēzera 29 gadu pastāvēšanas gada dienas 21. maijā atklāja jauno sezonu. Tajā pat dienā Garēzera īpašnieki-akcionāri pulcējās gadskārtēja sanāksmē, lai izraudzītu jaunus padomes un rev. kom. locekļus, kuriem darbības laiks bija notecējis un kas darbību turpināt nevēlējās, kā arī nospraust vadlīnijas turpmākai darbībai.

Prāv. J. Turks, kas atklāšanas svinībās piedalījies visus 29 pastāvēšanas gadus, aicināja nepelt citus, bet sākt strādāt. Sirmāis garīdznieks mudināja nesūdzēties par citiem, bet sākt pašiem ar sevi celt garīgo mantu, levdāvārdus karogkalna svinībās un sēdes gaitu iesākot teica padomes pr-dis Ilmārs Kildišs.

Šogad darbības laiks padomē izbeidzās I. Kildišam, Dr. Miķelim Korēm un Anrim Burvikovam, bet rev. kom. - Aivaram Pētersonam. Viņu vietā nākamajiem 3 gadiem padomē ievēlēja Albertu Legzdiņu, Kārli Salnu un Marti Poni, bet rev. kom. līdzšinējo padomes pr-di I. Kildišu.

Sapulci vadīja Dr. Zigfrīds Zadviniskis, protokolēja - Marģers Caune. Pilnsapulcē no 10,541 akcijām no 40 organizācijām un draudzēm pārstāvētas bija 8,586 akcijas jeb 81% no kopskaita. Pārrunājot akcionāru piedalīšanos Garēzera dzīvē un veidošanā, konstatēja, ka ir vairākas vienības, kas pašas vairs nav tik aktīvas vai izbeigušas savu darbību dažādu iemeslu dēļ. Būtu jāpanāk, lai šādi paju īpašnieki savas akcijas nodotu kādai citai, pēc pašu izvēles, izraudzītai, šobrīd vēl aktīvai organizācijai vai draudzei. Šādu akciju skaits nav liels, bet tomēr būtu jā rūpējas, lai visi aktīvi piedalītos Garēzera darbā un veidošanā.

Raiti velcās ar amatpersonu ziņojumiem. Saimniekots taupīgi. Ieņēmumi nav seguši visus izdevumus. Darbības gads beidzies ar nelielu iztrūkumu. Nākamā gada budžeta projektu pieņēma ar, apmēram, \$ 320,00 iztrūkumu, kas būtu jāsedz no rezerves kapitāla. Uz pilnsapulces dienu dažādos kontos bija \$ 237,198, no kuriem \$ 66,968 izlietojami tikai specifiski noteiktiem mērķiem.

Iepriekšējā gadā notikušas 7 padomes sēdes un pārdotas 25 jaunas akcijas līdzšinējiem akcionāriem. Diezgan labi veicies ar jaunu Garēzera Draugu saimes locekļu piesaistišanu (dal. maksa \$ 200). Modernizēta un papildināta Garēzera kartoteka, par ko pateicība Astrīdei Strautnieci. Kartotekā patlaban ap 15,000 adrešu. Administrators G. Strautnieks uzskaitīja gaŗu talcinieku rindu, kas ziedojuši savu laiku un darbu bez atlīdzības. Pateicību saņēma visi algotie darbinieki par labi un apzinīgi veikto darbu.

Par Garēzera darbību savu vērtējumu sniedza rev. kom. pr-dis A. Dravnieks. Labi nokārtojies kasiera jautājums. Pienākumu kā daļēja laika darbiniece veic Baiba Dumpe. Ar kasiera pieņemšanu darbā nav vairs konflikta ar administrātoru un kasiera uzdevumiem finanču lietās. Agrākos gados administrātors pildīja arī kasiera pienākumus. Vēl nav laimējies labvēlīgi atrisināt virtuves saldētāja jautājumu. Šo lietu kārto juridiskā nozarē.

Vēlēšanās ieskatī dalījās par to, kas var kandidēt un kas ne. Balsojot atzina, ka kandidēt var tikai tās klāt neesošās personas, kas devušas rakstisku piekrišanu. Tomēr radās gadījums, kur "mikstinošu apstākļu dēļ" pielaida vienu kandidātu, tālāk apstiprinot agrāk pieņemto lēmumu.

Sapulce noslēdzās ar tradicionālo "Nevis slinkojot un pūstot". Par delegātu un viesu maltītēm rūpējās Latvijas ciema Daugavas Vanagi, Garēzera kaimiņi.

Sekoja jaunās padomes konstruēšanās sēde. Par padomes pr-di izraudzīja Jāni Kukaini (līdzšinējo prezidentu). Prezidenta pienākumus veiks Ilgvars Jēkabsons (līdzšinējais saimniecības nozares vad.). Pārējo amatu sadalījums: sekretārs - Marģers Caune, juridiskais padomnieks - Roberts Keņģis, finanču daļa - V. Strēlnieks, saimniecības nozares vadītājs - Olgerts Kubuliņš, izglītības un sarakojumu daļas vad. - Alberts Legzdiņš, kurš visiem labi pazīstams kā Čikāgas Piecišu vadītājs, speciālo uzdevumu nozarē darbosies Kārlis Salna un Marti Pone.

Rev. kom. pr-dis - Albins Dravnieks, sekretārs - Ilmārs Kildišs, loceklis - Vilis Kalniņš.

Jaunajai padomei tūdaļ bija jākārto vairāki jautājumi. Pārrunāja kāda lielāka mantojuma lietu, kas bez Garēzera novēlēts vēl divām citām latviešu organizācijām. Izvērtēja pagājušās sezonas kāda mūsu tautieša Garēzera futbola laukuma izbraukāšanas lietu, nodarot jūtamus bojājumus, kas nonākusi tiesas rokās. Beigās apskatīja sasāpējušo, dažkārt agrāk cilāto suņu jautājumu. Novērots, ka vairāki šie četrkājainie

cilvēku draugi joprojam dažkārt klīst pa Garēzera rajonu bez uzraudzības brīvi savā vaļā, paši ielūgdami vasarnieku teltis vai kabinēs un notiesājot līdzpaņemtās desas. Lai izvairītos no šādas situācijas un lielākām nepatikšanām, ja kāds no suņiem sakostu bērņus jeb citus vasarniekus, nolēma darīt visu iespējamo, lai suņu problēmu atrisinātu, ja vajadzīgs, sazinoties ar attiecīgajām amerikāņu suņu ķērēju iestādēm.

Jānis Poņemeckis

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

SIDRABENES VASARAS NOMETNE

Pirmais posms visiem bērņiem būs no 3. - 16. jūlijam.

Otrais posms - no 17. jūlija līdz 6. augustam - latviešu valodas pratējiem.

Ja interesē volejbols, basketbols, bēzbols, vieglatlētika, šķēršļu gājieni, nakts rotāļas, keramika, mūzika, video, balles, uguns kuri, sirojumi, svecišu dievkalpojumi, viss tas būs Sidrabenē.

Nometni vadīs bērņu iemīļotie vadītāji - Viktors Macko, Mona Pāvelsone un Edgars Apse. Pa Sidrabenes virtuvi valdīs saimniece Rasma Gailis, bet nometnes ārsts būs Dr. Andris Rubenis.

Šovasar Sidrabenes nometne atkal dāvinās bērņiem piedzīvojumu pilnu vasaru ar jaukām atmiņām, tikšanos ar veciem un jauniem draugiem, ar priekiem un pārsteigumiem visāda veida avantūrām, visu to - LATVISKĀ VIDĒ!

Pirmā posmā aicināti visi bērņi, neatkarīgi no latviešu valodas zināšanām. Otrā posmā aicināti bērņi, kas var sarunāties latviski.

Nometni atklās svētdien, 3. jūlijā, plkst. 17:00.

Nometnes svētki būs 16. un 31. jūlijā ar bagātām programmām. Cālu kalnā uzņems bērņus no 5 līdz 7 gadu vecumam. Dienas programmā var piedalīties bērņi no 3 līdz 5 gadu vecumam (vecāku klātbūtnē no 23. - 30. jūlijam). Teltis uzņem bērņus, sākot ar 8 gadu vecumu.

Īpaša atrakcija nometnes bērņiem būs speciālās riteņbraucēju nodarbības "Oakville Cycling Club" uzraudzībā no 10.-16. jūlijam.

Pieteikšanās: iepriekš reģistrēšanās pa pastu, pievienojot pieteikšanās veidlapu, līdz 30. jūnijam: St. Andrew's Church, 383 Jarvis St., Toronto, Ont. M5B 2C7, ☎ 416-924-1563

Pēc 30. jūnija bērņi pieteicami Diānai Blatchins, adrese: Camp Sidrabene, 51000 Appleby Line, Milton West, Ont. L9T 2Y1, ☎ 905-335-2030.

Katrai ģimenei ir vienas dienas, viena cilvēka pienākums nākt talkā nometnes apkopšanas priekšdarbos. Pretējā gadījumā nometne sagaida \$ 75.00 naudas pabalstu. Talkas diena paredzēta 2. jūlijā, sākot ar plkst. 9:00.

Zāles un medicīniskās vielas, kas būtu lietojamas nometnes laikā, nododamas nometnes medicīnas māšai. Bērņu apciemošana svētdienās no plkst. 10:00. Ir nepieciešama "Camp Medical Form" vai zīme no attiecīgā bērņa ārsta par bērņa veselības stāvokli.

Nometnes maksa par nedēļu ir: \$ 185.00 plus 3% nodoklis. Nometnes atbildīgais vadītājs ir draudzes mācītājs prāv. Dr. Juris Cālis.

Sidrabenes bērņu nometnes komitejas priekšsēdis šogad ir Auseklis Zaķis, pārējie komitejas locekļi - Edgars Apse, Sandra Ezers, Rasma Jēkabsons, Valdis Kauliņš un Mona Pāvelsone.

Ž. Z.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

TĒRVETES BĒRŅU NOMETNE

Bērņu nometne Tērvetē, Montrealas ev.-lut. Trisvienības draudzes īpašumā, šogad notiks laikā no 3. - 16. jūlijam. Tā jau šobrīd pārpildīta, jo pieteikušies un uzņemti 43 dalībnieki.

Nometni vadīs Jānis Mateus, bet par tās programmu rūpēsies otaviete Ingrida Mazute.

Nometni atklās 3. jūlijā ar dievkalpojumu plkst. 11:00 un karogu pacelšanu plkst. 12:00. Otrs dievkalpojums nometnes laikā būs 10. jūlijā, plkst. 11:00. 9. un 16. jūlijā, plkst. 19:30 būs nometnes uguns kuru vakari. 16. jūlijā, plkst. 21:00, svecišu brīdis un nometnes slēgšana.

Plašākā sabiedrība laipni lūgta piedalīties nometnes atklāšanā, dievkalpojumos un uguns kuru vakaros

Nometnes vadība

AIZKRAUKLĒ VAJADZĪGS ULTRA SKAŅAS APARĀTS

Mūsu latviešu tautas dzīvais spēks - dzimstība - Latvijā pēdējos gados stipri kritusies. Pieaudzis zidaiņu mirstības gadījumu skaits, kā arī daudzo dažādo nenormālu jaunzimušos zidaiņos. Speciālisti dzemdniecībā nepārtraukti meklē šo negatīvo ietekmi un procesu cēloņus, lai tos sāktu novērst savlaicīgi un priekšlaicīgi. Šinī cīņā kritiski nepieciešams un vajadzīgs Ultra skaņas aparāts (Ultra-sound).

Aizkrauklē pagājušā gada rudenī darbību uzsāka privāts bezpeļņas uzņēmums: Aizkraukles Veselības Centrs (AVC), Gaismas ielā 7a, Aizkraukle LV-5101. Latvija. ☎ 23520, psiholoģes Lūcijas Rutkas vadībā. Šis ir otrs tāds pasākums Latvijā. Pirmā privātā bezpeļņas klinika Latvijā bija Latvijas Ģimenes Centrs Rīgā, Kanieņu ielā 10a, Rīga LV -1063, Latvijā, ☎ 253869.

Aizkraukles Veselības Centrs pieejams ļoti plašam apvidum un tani grūtnieces aprūpē divas speciālistes dzemdniecībā un ģinekoloģijā: Dr. I. Viberga un Dr. L. Grinvalde. Centram tagad ir nepieciešams un vajadzīgs ultra skaņas aparāts, ar kuŗa palīdzību var noteikt jo agru grūtniecību, tās attīstīšanos vai novirzes no normālās gaitas un struktūrām utt. Šo aparātu plaši pielieto un izmanto ģinekoloģijā, kā arī ķirurģijā, uroloģijā un citur. Sevišķi šis aparāts ir vajadzīgs pašreizējos Latvijas apstākļos, kad mēs sastopam tik bieži nenormālas augļi, kas attīstās. Priekšlaicīga un laicīga šādu nenormālu uziešana un noteikšana palīdzēs izšķirties par turpmāko attīstības plānu un nepieciešamo ārstēšanu.

Šāda moderna ultra skaņas aparāta (SONOLINE SI - 250. Siemens) iegādei nepieciešami \$ 42.000.-. Kopējā summa nav maza. Tā ir mūsu labās gribas spēkos! Tāpēc griežamies pie visiem tautiešiem, organizācijām un draudzēm ārzemēs ar laipnu lūgumu neliegt savu ziedojumu un atbalstu mūsu latviešu tautas dzīvā spēka nākotnes nostiprināšanai, jo bez dzīvā latvieša nebūs Latvijas.

Čeki rakstāmi šādi: "Latvian Medical Foundation" ar atzīmi "US" un sūtāmi Dr. J. Dimantam, Jr., M. D., Latviešu Ārstu un Zobārstu Apvienības dzemdniecības un ģinekoloģijas nodaļas vadītājam, 2330 Insbruck Parkway, Minneapolis, Minn. 55421-2068, USA, ☎mājās 613-574-9110, darbā - 612-785-4500, FAX - 612-785-3329.

Jau iepriekš pateicamies daudzo Latvijas grūtnieču vārdā par lielo un cildeno pretimnākšanu un atbalstu.

Jānis J. Dimants, Jr., M. D.,
LAZA's dzemdniecības un ģinekoloģijas
nodaļas vadītājs

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

MŪZIKA

LIETUVIEŠU OPERU KOMPONISTI UN VIŅU KOMPONĒTĀS OPERAS.

V Priščeponka, sakarā ar ar Čikāgas lietuviešu operas 38 sezonu. savā rakstā laikrakstā "Teviškes Žiburiai" pie-skaņas daļēji arī Lietuvas operas vēsturei.

Pirmās operu izrādes Lietuvā notikušas jau 17. g. s. vidū, Kauņā. Pirmo lietuviešu operu komponējis Mikas Petrauskas 1906. gadā - "Birute". Tā izrādīta tani pat gadā, Viļņā. Otrreiz to izrādīja 1909. gadā, Palangā. Operas "Birute" mākslinieciskā vērtība ir niecīga. Pēdējo reizi tā parādījās uz skatuves 1921. gadā, Kauņā.

Sekmīgāka bija M. Petrauska otrā opera "Gražina", kas balstās uz tautas dziesmu meldijām. Pirmizrāde notika 1933. gadā, Kauņā. Nākošā J. Karnāviča opera bija "Radvila Perkūnas". Pirmuzvedums notika 1937. gadā, Kauņā.

Antana Račiuna opera "Tris talismanai", kuŗu pirmo reizi uzveda 1936. gadā, nebija sevišķi populāra, grūti saprotamā satura dēļ. St. Šimka komponēja 1939. g. operu "Pagirenai", bet tās pirmizrāde notika tikai vācu okupācijas laikā.

Grūts bija komponistu stāvoklis Padomju Savienības okupācijas laikā, jo bija jārēķinās ar kompartijas cenzūru. Piemēram, komponistu J. Juzeliūnu aicināja komponēt operu sakarā ar oktobra revolūcijas 40 gadiem, bet viņa opera "Sukileliai" palika neizrādīta, jo tā neizturēja kompartijas kritiku sava satura dēļ.

Otrs piemērs - ievērojamais operu komponists Vītauts Klova uz jautājumu, vai viņa operā nevarēja iztikt bez krievu kņaza Danila, atbildējis, ka tad jau nebūtu bijusi arī pati opera.

Pēc kara strauji pieauga svešumā komponēto lietuviešu operu skaits, pārsniedzot skaitli 20!. Par to jāpateicas Čikāgas

lietuviešu operai, jo tā atbalstīja komponistus un uzņēma repertuārā jaunās operas. K. V. Banaitis komponēja operu "Jurāte ir Kastītis", to orķestrēja amerikānis J. T. Kilerāns.

Jūlis Gaidēlis uzrakstīja operu "Dana". Īpatnējākā bija Dariusa Lapinska 12 toņu sistēmā rakstītā "Dux Magnus" (uzvesta arī Toronto). Komponētas arī vairākas viencēlienu operas: J. Gaidēla "Gintaro šali", Jer. Kačinska "Juodas laivas", V. Marijoša "Priesaika", D. Lapinska "Lokis" un "Maras".

Pēc Lietuvas neatkarības atgūšanas iesākusies sadarbība ar Lietuvas operas un baleta teātri, aizņemoties solistus, režisorus, koristus un dekorācijas.

Šinī sezonā Čikāgas lietuviešu operas repertuārā ir Vītauta Klova opera "Pilenai", kas iegājusi Lietuvas kultūras vēsturē ne tikai ar augsto mūzikālo vērtību, bet arī ar patriotisko jūtu izpaudumu saturā. V. Klova dzimis 1926. g. Tirkšliuose, Žemaitijas mazmiestīnā. Iesācis komponēt kā ģimnazists Mažeikos, kur skolas koncertos spēlēja savus klavierģabalus. Beidzis Kauņas konservatoriju 1954. g. Tagad ir mācībspēks profesors Lietuvas Mūzikas akadēmijā, Viļņā. Materiālus savai mūzikai viņš smeļas no tautas gara mantām. Skaņdarbus raksturo liricisms un melodika. Ar moderno - avangarda mūziku viņam nav pa ceļam. Viņš konstatē, ka pašreiz mode cenšas valdīt par mūziku. Viņa skaņdarbu skāla ir ļoti vispusīga un aptver visdažādākos mūzikas žanus: oriģināldziesmas, tautas dziesmu apdares, vokālus ciklus, koŗa dziesmas, kameramūziku, operas, simfonisko mūziku, mūziku filmām un lūgām un c.

Viņa komponēto operu skaitā ir vēl: "Vaiva" (1957.), "Dukte" (1960.), "Du kalavijai - Žalgiris" (1965.) un "Amerokonišķoju Tragedija" (1968.) - pēc Dreisera romāna "Amerikāņu traģēdija", un Viļņas operas telpu atklāšanas izrādei rakstītā opera "Ave vita" (1974.).

Čikāgas lietuviešu opera iesāka savu pirmo sezonu 1957. gadā ar Verdi operu "Rigoletto". Operas repertuārā bijušas, laiku pa laikam, arī, t. s., "grand operas", kā Verdi "Aida", "Traviata" u. c. Dažreiz nācies arī dzirdēt, ka veltīgi tērēti sabiedrības līdzekļi, jo varētu taču iztikt ar amerikāņu operu. Tagad tomēr varam apgalvot, ka tas tā nav. Ja nebūtu bijusi Čikāgas lietuviešu opera, nebūtu iesācies lietuviešu opermūzikas nepieredzētais uzplaukums.

Ž. Zentiņš

*****

INTERNACIONĀLA MŪZIKAS NOMETNE LATVIJĀ

Laikā no 1.-11. jūlijam, Jaungulbenē, Latvijā, notiks pirmā Internacionālā mūzikas no metne, ko tur rīko vietējo mūziķu rīcības komiteja sadarbībā ar Latviešu jaunatnes dziesmu svētku padomi ārzemēs. Rīkotāji saņēmuši atbalstu no Latvijas Kultūras ministrijas, dažādām mūzikas un kultūras iestādēm, PBLA Kultūras fonda, LNAK Kultūras un Izglītības fonda un vairākiem privātiem latviešu mūzikas cienītājiem.

Nometnes mūzikālie vadītāji ir Rīgas radiofona koŗa diriģents S. Kļava un komp. D. Aperāne, ASV, bet pašu no metni vadīs Dr. I. Gūtberga, Bostona, ASV. Nometnē piedalīsies arī internacionāli pazīstamais Hilliarda mūzikas ansamblis no Anglijas. Tas saņēmis Anglijas valsts iestāžu atbalstu, lai varētu piedalīties. No Rietumpasaules kā lektori piedalīsies dir. un flautists Edg. Kariks, Austrālija, vijolniece R. Lielmane, Meksika, pianists Arturs Ozoliņš, Kanada, soliste L. Zobena, Anglija. Būs arī redzami Latvijas mūziķi. Tajā atskaņas komp. Imanta Ramiņa jaundarbu, ko ar LNAK Kultūras un Izglītības fonda atbalstu pasūtīnāja Latviešu jaunatnes dziesmu svētku padome.

Nometnes programma Latvijā izpelnījiesies plašu ievēribu, jo tur no dažādiem novadiem no metnei pieteikušies 100 daļībnieki un 5 no ārzemēm. Tas nozīmē, ka kopā ar lektoriem no metne būs pilna. Jaungulbenē jūlija sākumā būs daudz mūzikālas rosmes. Vairāku gadu priekšdarbi devuši gaidīto brīdī, kad dažādo paaudžu mūziķi satiksies vienuviet un varēs viens otru iepazīt, viens no otra ko gūt, viens otram ko dot

Gaidīsim no metnes izskaņu un atskaņas. Ceram, ka tās iesildīs sirdis un būs nopietns pamats turpmākiem līdzīgiem pasākumiem mūzikas pasaulē Latvijā. Un pie reizes - neapsiks šejieniešu atbalsts Latviešu jaunatnes dziesmu svētku padomes darbam. No tā būs atkarīga tās darbošanās un pastāvēšanas nākotne. Padomes adrese: 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

M. Štauers

Compromises made to reach agreement on Russian troop withdrawal affecting Latvia's survival.

On April 30, 1994, Presidents of Latvia and Russia signed a series of agreements by which all Russian troops would be withdrawn from Latvia by August 31, 1994. While troop withdrawal is welcome, Latvia was pressured by the West to accommodate Russia on several key issues. These compromises threaten the survival of Latvian state and nation.

Latvia was forced to accept the continued operation of the Russian radar facility at Skrunda in western Latvia for another 4 years before dismantling is scheduled to begin. For all practical purposes, Skrunda is a Russian military base and Latvian territorial integrity is compromised. With the Skrunda facility in operation, it is easy for Russia to create a pretext for expanding its military presence in Latvia.

Latvia was forced to grant permanent resident status to 22,000 demobilized Soviet military personnel living in Latvia as well as their families. This group has been violently opposed to Latvia's independence. They form a fifth column that provides Russia with a pretext for continued meddling in Latvia's internal affairs. Having been given permanent residency, Moscow will then demand citizenship for this group so that they can exert political pressure in Latvia for the return of Soviet hegemony in the Baltic.

Up to now, Canada and the West have supported Latvia's position that troop withdrawal cannot be linked to other questions. Inclusion of the question of retired officers in the agreements, violates this principle.

Throughout the negotiations with Russia, Latvia has bargained in good faith and accepted accommodation in light of private western assurances. Russia, however, has not bargained in good faith. At every turn, Russia has submitted new demands and raised new issues. Most recently was the April 1994 decree by Yeltsin, calling for the establishment of Russian bases in Latvia. While the decree has been rescinded as a technical error, the intent was clear. It was designed to measure western reaction to Russian designs on the Baltic. Similar incidents and threats can be expected to continue in spite of signed agreements, particularly with politicians such as Zhirinovskiy and Rutskoi on the rise in Moscow.

The Canadian government must take the following steps:

1. Latvia must receive strong and public guarantees from Canada and the West safe-guarding Latvia's independence.
2. If radar facility at Skrunda is to continue operation for another four years, it can only do so with on-site international presence.
3. The issue of retired Soviet officers living in Latvia cannot be linked to troop withdrawal. Their status must be negotiated separately. They can only be given interim residency until repatriation.

The Latvian community in Canada is urging the Latvian Parliament to ensure that these changes are made before any agreements are ratified. Canada must be supportive and stand behind Latvia on these issues.

Latvia, the Baltic States and the rest of Eastern and Central Europe are in a difficult transition to western style market driven democracies. These transitions must be allowed to continue without the interference from a bullying neighbour. Any reassertion of Russian influence in Latvia and the Baltic States, can only threaten the stability of Eastern and Central Europe.

Canada and the West must take strong steps to ensure that this does not happen.

Latvian National Federation in Canada

Your comments and contributions to this section are most welcome. Please submit them to the Editor - 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎514-457-9832

Ed.

Edited by

ADOLF SPRUDZS
FOREIGN LAW LIBRARIAN AND LECTURER,
EMERITUS
The University of Chicago Law School
LC 94-750078
ISBN 0-89941-867-8
William S. Hein & Co., Inc., 1994

xvi, 392 pp.
Newly Hardbound
\$ 52.00
Paperbound
\$ 37.50

This book has been reproduced on long-life,
acid-free paper.

Estonia, Latvia, and Lithuania became independent states at the end of World War I in 1918, yet were occupied and forcibly annexed by the Soviet Union in 1940 as a direct result of the infamous Nazi-Soviet Pact and its secret agreements of 1939 which unleashed the Second World War.

Fifty years of foreign occupation, terror, and deportations, cultural degradation, and destruction of normal life patterns followed, accompanied by force collectivization and aggressive Russification. The survival of Baltic nations was directly threatened by force industrialization and massive immigration of thousands of workers from the Soviet Empire.

The Baltic Path to Independence, sponsored by the World Federation of Free Latvians, is an international reader of recent scholarly writings in English, French, and German by experts who have studied the Baltic area and its struggles for many years.

The work is divided into two sections: i.) *The Struggle for Independence* and; ii.) *International Law and Baltic Independence*. It brings together a collection of objective, well balanced, and richly documented views dealing with the political, legal, and social aspects of the Baltic questions. Adolf Sprudzis greatly enhanced the book's value with his introduction to the Baltic Story and a chronology of selected significant events. Together with nearly 400 pages of scholarly articles, the serious readers in the academic, diplomatic, legal, and political worlds are presented an excellent analysis of the difficult struggle and re-emergence of Estonia, Latvia, and Lithuania as independent States.

The Baltic Path to Independence is a most valuable source of information and an extraordinarily rich goldmine of leads and references to materials for further study on the subject.

Besides the Introduction and A Baltic Chronology of Selected Significant Events 1987-1991 by Adolf Sprudzis there are 12 articles which deal with the book's subject.

• The book can be subscribed to from WILLIAM S. HEIN & CO., INC., 1285 Main Street, Buffalo, New York 14209, U. S. A. Toll free ☎(800) 828-7571; TeleFax (Facsimile) (716) 883-8100

HEART
AND STROKE
FOUNDATION
OF QUÉBEC

Legacies finance a large share of research. Without legacies, we would not be able to increase the funding of research that save lives.

Ask the notary preparing your will to explain the various ways of planning your bequest.

At the heart of the solution!

Telephone: (514) 871-1551 • 1-800-567-8563

KONSTANTĪNS POČS

Miris šī laika izcilākais latviešu zinātnieks. Viņš palīdzēja amerikāņiem nokļūt uz mēness.

10. maijā bostonieši uz mūžīgo dusu Ģetzemanes kapos aizvadīja lielu latvieti un diženu latviešu zinātnieku **Konstantīnu Poču**. Viņu atrada mirušu skaistajā mājā Cape Code. Tai brīdī viņa dzīves biedrei bija jāiet uz operāciju slimnicā. Dievlūdžēju bija pilna baznīca. Nelaika šķirsts grima pavasara ziedu kalnā, bet pār to bija pārsegts Latvijas nacionālais karogs, pārvests no Latvijas, kas tur bija saglabāts kā lielākais dārgums.

No nelaika atvadījās Fraternica Metropolitana globālais pr-ks E. Rasmanis, Bostonas korporāciju kopas pr-ks V. Antiņš, Akadēmiskās apvienības vārdā L. Reiters, Inženieru biedrības, katoļu kopas un korporācijas - T. Dreimanis, šķirstā novietojot Aglonas dievmātes altāra attēlu, bija vēl citi runātāji, kas visi cildināja nelaika latvisko stāju un to, ko viņš paveicis amerikāņu raķešu pētniecībā un izlūkošanas aviācijā, izgudrojot slaveno AWEC antenu, ar ko no gaisa telpas var vērot tālus apvārkšņus. Par nelaika pēdējiem dzīves brīžiem runāja viņa netālais kaimiņš, Pensionāru biedrības pr-ks māc. Fr. Hervarts

Sēru ceremoniju vadīja mācītāji I. Kalniņš un A. Kučers, Ērģeļu mūziku atskaņoja J. Ansbergs.

Konstantīns Počs dzimis 1912. g. 27. februārī, Varklānu pagastā, Rēzeknes apriņķī, kā jaunākais 5 bērnu ģimenē. Vecāki, ar centību un saprātīgu saimniekošanu bija tikuši pie turības. Trim dēliem varēja dot izglītību, ceturtajam atstāt labi nostādītu saimniecību un meitai saimniecību iepirkt.

Pēc Aglonas ģimnazijas beigšanas, studējis Latvijas Universitātē Matemātikas un dabas zinātņu fakultātē, kur ieguvis mag. rer. nat. grādu ģeoloģijā. Strādājis Rēzeknes valsts ģimnazijā un komercskolā par fizikas skolotāju, Tautas austskolā par ķīnijas lektoru līdz iesaukšanai leģionā.

Pēc ieroču apklūšanas, Vācijā viņš nonāk Honsenes nometnē (Hohnsen) pie Hamelnas, angļu zonā, kur nodibina latviešu ģimnaziju. Ir tās direktors līdz izceļošanai uz Angliju 1947. gadā. Skola darbojās bez latviešu materiālā atbalsta, direktoram pašam sagādājot skolotāju algas ar bērnu filmu izrādēm angļu zonas nometnēs. Redzot jaunatnes alkas pēc zināšanām un domājot par latvietības nesējiem tālākām paaudzēm, nekas nebija par grūtu bijušajam karavīram un audzinātājam.

Izglītību turpinājis Gottingenas universitātē, Vācijā, strādājot doktora grādam, Mančesteras un Šefildas universitātēs Anglijā. Toronto universitātē, Kanadā, studē meteoroloģiju, bet Teksasas universitātē El Paso, ASV - atmosfairas fiziku.

Anglijā, pēc pāris oficiālo gadu nostrādāšanas tekstilrūpniecībā, K. Počs iesaistās darbā National Coal Board izmēģinājumu laboratorijā Mančesterā par pētniecības fiziķi. Mančesterā nodibina DV nodaļu un vada latviešu katoļu kopu.

No 1956. - 58. g. K. Počs dzīvo Kanadā, strādā valsts iestādē - Dept. of Environment - atmosfairas ozona pētīšanā.

1958. g. dodas uz ASV, kur sākuma gados darbojas privāto industrijā, bet kopš 1962. g. ASV gaisa spēku izmēģinājumu laboratorijā (Aerospace Instrumentation and Meteorology Division, U. S. Air Force Geophysics Laboratory) pie Bostonas. Tur attīsta meteoroloģijas raķetes mēness lidojumu atbalstam, publicē darbus šajā laukā, iegūst patentes un apbalvojumus. Pēdējā laikā - ASV gaisa spēku Elektronisko sistēmu nodaļā par projektu analizētāju pie jaunās aizsardzības sistēmas AWACS (Airborne Warning and Control System) Sentry lidmašīnas attīstīšanas.

1991. g. K. Poču atceras arī Rīgā. Latvijas Zinātņu akadēmija viņam piešķir Dr. h. c. grādu. Počs savā laikā daudz rakstījis Tehnikas Apskatā, Universitātes un katoļu žurnālā Gaisma.

Viņš sastādīja meteoroloģijas nodaļu terminoloģijas kapitālizdevumam - Latviešu tehniskās terminoloģijas vārdnīcai. Amerikāņu gaisa spēkiem viņš deva savu lielāko sasniegumu - AWACS lidmašīnas antēnu. Viņam ir arī lieli nopelni amerikāņu astronatu nokļūšanai uz mēness.

V. A.

♥ 15. jūnijā kādā zemnieka laukā pie St. Roberta ciemata. Kvebekā saimnieka govīs atrada pamatīgu vairāk kā 4,5 biljonu gadus vecu meteriotu, kas plkst. 20:05 spilgtā ceļojumā bija iekļuvis zemes atmosfairā. Žilbinošās gaismas bija redzējuši daudz pārsteigtu ļaužu.

Johanne Sergeant, tuva un mīļa draudzene Milijai Tauriņai un Eginai Tauriņai - Nicholson, gājusi bojā auto katastrofā 6. jūnijā. Tragiskais nelaimes gadījums noticis Norvēģijā. Johanne bija turp devusies pavadīt brīvdienas ar savu vīru Davidu.

Dzimis Norvēģijā, pēc profesijas bērdārzu skolotāja, Johanne bija silts un sirsnīgs cilvēks. Viņa apmeklēja Miliju katru nedēļu; viņai bija daudz intereses par latviešu etnografiju, mitoloģiju un kultūru.

Milija viņai mācīja latviešu valodu, ko Johanne jau sāka apgūt. Latviešu un norvēģu kultūrai ir daudz kā kopēja; sarunas draudzenēm bija vienmēr ļoti saistošas. Johannei arī patika apmeklēt latviešu sarīkojumus.

Par nelaiki sēro viņas vīrs David, dēls Christopher, meitas Claire un Katherine ar savām ģimenēm, kā arī radi un draugi Kanadā, Norvēģijā, Anglijā un Savienotajās Valstīs.

Mīlestība nekad nebeidzās.

Egina Tauriņa - Nicholson

PATEICĪBA

mana mīļotā vīra un mūsu dārgā tēva

BRONISLAVA KRŪMĀJA

izvadīšanā pēdējā gaitā.

Sirsnīga pateicība māc. G. Hūnam par dievvārdiem. J. Steprānam un A. Vitolam par muzikālo pavadījumu. Paldies visiem par līdzjūtības vārdiem, runām, rokas spiedienu, ziedojumiem Sv. missei un ziedojumiem nabadzīgo bērnu atbalstam Latvijā. Pensionāru apvienības priekšniekam V. Paeglem par viņa lielām pūlēm, G. Strautiņam, L. Rudzātei ar palīdzību par labo un bagātīgo bērnu mielasta izkārtojumu. A. Pušpuram, K. Čakam, J. Blusnovičam un I. Steprānam par palīdzību man mana vīra slimības laikā. Paldies katram, kas atrada laiku apmeklēt Bronislavu slimnicā.

Jūsu visu sirsnība palīdz mums mūsu sērās.

Nora, Irēna, Vilis

Pēdējā laikā viņsaules dārzos devusies vairāki Montreallas latvieši. Gribam viņus šeit dažos vārdos pieminēt:

5. maijā miris **Bronislavs Krūmājs**, sevišķi aktīvs un darbīgs sabiedrisks darbinieks. Daudz sava laika veltījis Montreallas latviešu katoļu draudzei un Montreallas latviešu pensionāru apvienībai. Tajās pildījis kasiera pienākumus. Kā savas draudzes pārstāvis piedalījies Montreallas Latviešu Organizāciju padomes sēdēs. Visur izpelnījās vislielāko atzinību par kārtīgu darbu un lielo atbildības sajūtu. Viņu pieveica ļaundabīga slimība. Pēdējā gaitā 9. maijā viņu no Collins bērnu nama izvadīja māc. G. Hūns, tuvinieki un kupls pavadītāju pulks. Latviešu centrā bērnu mielastu bija izkārtojusi pensionāru apvienība. Pēc viņa sēro sieva Nora, meita Irēna un dēls Vilis, Montreallas latviešu katoļu draudze, Pensionāru apvienība, Montreallas Latviešu biedrība, pārējā sabiedrība, tuvinieki, paziņas tuvumā un tālumā. Pateicībā vēlām viņam vieglas smiltis!

19. maijā Lamoyne slimnicā miris māksl. **Nikolajs Garais**, kuŗam vēl nesēn bija plaša darbu skate Montreallas latviešu sabiedriskajā centrā. Tā izpelnījās teicamas atsaukmes. Čakli apmeklēja sarīkojumus un bija pensionāru apvienības biedrs. Viņu pēdējā gaitā 21. maijā no Collins bērnu nama izvadīja māc. G. Hūns, tuvinieki, draugu un paziņu pulks. Pēc viņa sēro meitas Ilze un Ingrida, mazbērni Pēteris un Eriks, Montreallas latviešu sabiedrība. Vieglas smiltis!

6. jūnijā 79 gadu vecumā negaidīti miris mūsu katoļu draudzes loceklis **Pēteris Gasparovičs**. Nāve viņu pārsteigusi pēc mauriņa nopļaušanas. Viņu pēdējā gaitā izvadīja 10. jūnijā no Ste Claire baznīcas uz Repos St. Francois d'Assise kapsētu. Pēc viņa sēro sieva Jadvīga, dz. Pekšs, bērni Georges un Therese, mazbērnu pulciņš, citi tuvinieki, katoļu saime un paziņas. Vieglas smiltis svešā kapu kalniņā!

13. jūnijā pēkšņi St. Zotique dzīves vietā mirusi astoņdesmit divi gadu vecā **Alma Siders**. Viņu 20. jūnijā no Collins Clarke bērnu nama pēdējā gaitā izvadīja māc. G. Hūns, tuvinieki un paziņu pulciņš. Pēc viņas īpaši sēro Juŗa un Igora Svistunenko ģimenes. Vieglas smiltis!

+++++

raga. Bija lieli viļņi. Redzēju vienu sargtorni, kur bija krievi. Krievi nāca, un mums bija jāiet prom. Es redzēju Brīvības pieminekli un Brāļu kapus. Kapi bija ļoti plaši. Latvijā ir garšīgas šokolādes. Es dzīvoju vienu nedēļu Smiltēnē pie saviem radiem. Tur redzēju stārķa ligzdu koka galā ar maziem stārķēniem. Es gāju uz dziesmu svētkiem, kur piedalījās tūkstoši dziedātāju. Mana mamma tur arī dziedāja. Redzēju lielo gājieni, kurā piedalījās visi dziedātāji un dejotāji.

Ja nebūtu latviete, nebūtu gājusi uz latviešu skolu un iepazīsies ar mani draugiem un draudzenēm šeit.. Citādi sestdienas rītos būtu tikai sēdējusi mājās un skatījusies "cartoons". Nākošu septembrī gribu nākt atpakaļ uz skolu un palīdzēt bērnu dārzā.

Visu to redzot un kopā ņemot un dzīvojot Tērvetē, un ciemojoties Latvijā, es esmu priecīga, ka es esmu latviete.

Gribam izjusti pateikt skolotājam Inārai Leimanei, kas ar šo gadu atstāj mūsu skolu. Viņa ir daudz gadu kalpojusi latviešu skolā. Lai gan viņa ir pelnījusi atpūtu, mēs esam bēdīgi, ka pazaudējam palīgu mūsu darbā.

Mums šogad laimējies iegūt jaunu skolotāju - Kristīni Gutmani, kas bez lūgšanas nākusi mums talkā. Mēs sirsnīgi pateicamies, jo Kristīnei jau vēl nav savu bērnu, kas būtu jāved uz skolu.

Paldies Daugavas Vanagiem, Montrealas Sabiedriskajam Centram par atbalstu (\$ 500 katrs), Montrealas latviešu ev.-lut Trisvienības draudzei par \$ 299.-, Montrealas Latviešu Biedrībai par ziediem un naudas velti absolventiem, kā arī visiem, kas ziedoja mūsu skolas darbam un atbalstīja mūsu "Vainadziņa" pirmo izdevumu.

Montrealas latviešu skola

***

LATVIJAS RŪPNIECĪBAS MANTOJUMA PIEMINEKĻI

26. maijā, pēc pensionāru saietā, Centrā montrealieši noklausījās Andra Biedriņa, Latvijas Technisko Pieminekļu Fonda prezidenta, priekšlasījumu. Tas radīja 60 klausītājos lielu interesi. Andris kuplināja to ar daudz slidītēm no mūsu dzimtenes pagātnes rūpniecības sasniegumiem, kas kļuviši par šīs dienas rūpniecības pieminekļiem. Ieeja bija pret labprātīgiem ziedojumiem par labu skolām Latvijā. Tas deva sākuma kapitālu skolu palīdzības darbam - \$ 160.-. Paldies visiem ziedotājiem, paldies Andrim Biedriņam!

A. Biedriņa teiktais: Ja man jautātu, vai Latvija ir bagāta zeme, atbilde būtu pozitīva, jo viena no mūsu lielākajām bagātībām ir Latvijas daudzpusīgais kultūras mantojums, kas nav tikai grezni nami un izcili mākslas priekšmeti. Kultūras piemineklis tikpat lielā mērā var būt vecs apkūpējis fabrikas korpuss, senas dzirnavas vai arī vairs neizmantojams darba galds. Mazais "bānītis" latvieša sirdij ir daudz tuvāks un saprotamāks nekā lepnā vācu barona pils.

Ar senās tehnikas un industrijas liecību pētišanu un saglabāšanu Latvijā cilvēki mērķtiecīgi nodarbojas tikai mazliet vairāk nekā 10 gadus. Šajā laikā uzkrāta zināma informācija, kas ļauj apgalvot, ka daudzi šī veida objekti ir nozīmīgi pagātnes pieminekļi.

Vai gan tas nav savdabīgs fenomens, ka jau 17. g. s. Latvijas teritorijā - Kurzemes hercogistē, izmantojot vietējās izejvielas - purva rūdu un kokogles, kausēja čugunu, no kura, savukārt, atlēja lielgabalus un citus izstrādājumus hercoga Jēkaba flotes vajadzībām. Vairākas no šīm dzelzs cepļu vietām mums ir pietiekami precīzi zināmas. Atliek veikt tikai archeoloģiskos izrakumus un noprecizēt, kur atradušās lietuves krāsnis un darbnīcu ēkas, bet tālākā nākotnē varbūt rekonstruēt kādu no šīm manufaktūrām.

19. g. s. beigās Latvijā bija ievērojams rūpniecības uzplaukums, kurš savu kulmināciju sasniedza I pasaules kara priekšvakarā, kad Latvijas rūpniecībai bija lieli kara resora pasūtījumi. Šajā laikā, pateicoties mūsu strādnieku augstajai meistarībai, Rīgā ražoja pirmos automobiļus cariskajā Krievijā. Šeit tika izgatavoti velosipedi un motocikli, kā arī būvēti tanki un pat lidmašīnas. Plaši pazīstamas bija milzīgās vagonu fabrikas "Fēnikss" un "Russo Balt" un gumijas industrijas gigants "Provodņik", kurš ar saviem izstrādājumiem apgādāja bezmaz pusi Krievijas.

Mūsu gadsimtu mijas vēsturiskā liecības - vecie rūpniecības korpusi daudzviet vēl saglabājušies nepārbūvēti. Vairāki no tiem - "Union" (vēlākais VEF), "Leitnera", "Felzera un Co", "Valdšleschena" un citu fabriku ēkas atzītas par industriālās arhitektūras pieminekļiem. Vesels rūpnieciskās arhitektūras un inženierbūvju komplekss saglabājies 1858. gadā dibinātajā

Līgatnes papīrfabrikā. Šeit vienlaicīgi pagājušā gadsimta beigās tika izbūvētas ražošanas ēkas, strādnieku dzīvojamās un saimniecības ēkas, hidrotehniskās būves, kokzāģētava, administrācijas dzīvojamās ēkas, klubs un šaursliežu dzelzceļš. Līgatne ir vienīgā vieta Latvijā, kur sastopams šāds rūpnieciskās apbūves komplekss, tālab bija iecerēts uz tā bāzes veidot darbojošos rūpniecību - mūzeju.

Īsā apskatā grūti aptvert dažādus vēsturiskos tehnikas objektus, kas vēl sastopami Latvijā, taču vēl dažus gribētu pieminēt. Tie ir Daugavgrīvas cietoksnis un Liepājas kara osta, kurus patlaban atstāj krievu armija.

Daugavgrīvas cietoksnis jau vairākus gadu desmitus skaitēs valsts nozīmes arhitektūras un fortifikācijas piemineklis, taču iekļūt tajā līdz pat pēdējam laikam varēja tikai ar lielām grūtībām, nemaz jau nerunājot par iespējām to izpētīt un aizsargāt kā kultūras pieminekli. Tagad šī 25 ha lielā teritorija ar fortifikācijās būvētām Pulveža torni, ko nespēja saspridzināt pat ar krievu torpēdu lādīņiem, un vēl dažām citām būvētām tiek nodota Latvijas jūras spēkiem. Vienlaicīgi tiek risināts jautājums par šī kompleksa izpēti un tālāku izmantošanu kultūras mērķiem. Grūti pateikt, vai izdosies realizēt dažu arhitektu piedāvātos konceptuālos projektus, no kuriem viens paredz izveidot Baltijas reģiona valstu modernās mākslas centru. Ir arī citi priekšlikumi, kā, piemēram, savākt cietoksni demontētos sociālisma laikmeta pieminekļus un ierīcības. Lai cik ar nebūtu skaisti un viļinoši šie plāni, pašlaik daudz svarīgāk ir atrast līdzekļus, lai veiktu šī objekta izpēti un elementāru sakopšanu.

Kas attiecas uz Liepājas kara ostu, te šogad paredzēta nopietna vēsturiska izpēte, lai noprecizētu ēkas, būves un iekārtas, kurās ir saglabājamās un aizsargājamās kā nacionālās kultūras vērtības. Pēc šī darba pabeigšanas ar jaunajiem Tasmāres (tā sauc kara ostas rajonu) īpašniekiem tiks noslēgts līgums par attiecīgo būvju un ēku saglabāšanu un atbilstošu izmantošanu. Taču jau šodien ir skaidrs, ka aizsargājamo objektu skaitā tiks iekļauti kara ostas darbnīcu ēku komplekss, sausie doki, izgriežamais tērauda konstrukcijas tilts pār kara ostas kanālu, ūdenstornis ar sūkņu staciju, kā arī 1898. gadā Sankt Pēterburgā izgatavotā virpa. Te jāpiebilst, ka uz šīs virpas joprojām strādā. Liepājas ostas būvju komplekss, ieskaitot kara ostu, ir izbūvēts pagājušā gadsimta pēdējos gadu desmitos un bez ievērojamām pārbūvētām saglabāties līdz mūsdienām.

Šo un vēl daudzu citu Latvijas tehniskās kultūras liecību saglabāšanu nākamajām audzēm mēs uzskatām par savu pienākumu. Industriālā mantojuma apzināšanai, izpētei un saglabāšanai ir nodibināts Latvijas tehnisko pieminekļu fonds, kurš apvieno entuziastus un interesus šajā jomā. Fonda darbība zināmā mērā vērsta arī uz Latvijas kultūrvides atjaunošanu, jo kas gan tā vairs būtu par Latviju bez ainaviskajām ūdensdzirnavām un vējdzirnavām. Taču runa nav tikai par skaistumu un nostalgisku pagātnes relikviju saglabāšanu. Attiecībā par dzirnavām to atjaunošanā mēs saskatām arī lētu enerģētisku resursu izmantošanu un ekoloģiski tīru ražošanu. Pagaidām vēl lielākā daļa no dzirnavām ir graustu stāvoklī, bet mēs ticam, ka nāks istie saimnieki un atjaunos tās gan praktiskām vajadzībām, gan arī kultūrvēsturiskiem mērķiem. Jāatzīmē, ka šis process, kaut lēni, tomēr ir iesācies. Arī Kanadas latvieši te ir pielikuši savu roku. Tā, piemēram, Orvils Heniņš no Rīgas un Olga Pauzere no Toronto kopīgi restaurē Bērzes ūdensdzirnavas Zemgalē.

Taču ne viss ir tik gludi. Vēl ārkārtīgi daudz ir ačgārnību Latvijā, vēl daudz problēmu arī kultūras mantojuma sfērā. Šobrīd vēl ir nepilnības mūsu jaunajā pieminekļu aizsardzības jomā, ir grūti kontrolējama pieminekļu izmantotāju un īpašnieku darbība. Lielā mērā šo problēmu pamatā ir finansiālo līdzekļu trūkums. Arī privatizācija, kurā dažkārt tiek pasludināta par brīnumlīdzekli, reizēm apdraud atsevišķu kultūrvēsturisku objektu saglabāšanu.

Šai vakara nobeigumā viens raksturīgs piemērs: Bīkstu ūdensdzirnavas Zemgalē ir sadalītas septiņiem īpašniekiem, no kuriem vienam pieder dambis, otram - maļamais gals, trešam - vilnas kārstuve utt. Tad nu ir jājautā: "kurš tad te mals, bet kurš skatisies?"

Br. Innus

Šo MLB Ziņotāja numuru izdalām uz rokas lasītājiem Montrealā 23. jūnija pensionāru sanāksmē, bet pārējos eksemplārus nododam Kanadas pastā 22. jūnijā. Lūdzam atvainot par šo lielo nokavēšanos! Redakcija

PENSIONĀRU SAJETOS

Bija skaista, pavasarīga 12. maija pēcpusdienu, kad mūsu pensionāru saime pulcējās uz kārtējo saietu Latviešu centrā. Bija ap 70 apmeklētāji un pāris stundas savējo pulciņā tika aizvadītas sirsniņā sadraudzībā. Skumjas mijās ar prieka brīžiem, jo tāda jau ir pati dzīve.

Saietu atklājot, apvienības pr-ks Voldemārs Paegle atgādināja, ka Mātes vai Ģimenes diena iekrīt šajā laikā, tādēļ šeit atzīmējama. Jo ģimene ir tas pamats, uz kura augs un veidosies latvju tautas nākotne. Viņš ziņoja par pensionāru saimes skumjo zaudējumu - 5 maijā mūžībā aizgājis apvienības ilggadīgais un vienmēr izpalīdzīgais kasieris Bronislavs Krūmājs. Klātesošie viņu godināja ar klusuma brīdi.

Neskatoties uz zaudējumiem, biedru kopskaits tomēr daudz nemainās, jo nāk klāt jauni. Tā arī šoreiz apsveicām trīs jaunu biedrus - Annu un Eriku Skujiņus un Bruno Innus.

Ar izjustiem lūgšanas vārdiem isu svētbrīdi vadīja māc. G. Hūns.

Biedrzīne Veronika Varslavāne nolasīja 13 maijā dzimušo apsveikumu kartiņas. No jubilārēm apaļu gadu skaitu atzīmēja Lūcija Plūme, Vilma Ulmane un jubilārs Jānis Norvels. Sekoja "Daudz baltu dieniņu" un viņa glāžu saskandināšana, kuriem pievienojās personīgie laimes vēlējumi.

Pēc pārciestas operācijas un atveseļošanās sanāksmēs atgriezies sarīkojumu daļas vadītājs Jūlijs Metums. Viņš interesanti pastāstīja par Mātes dienu un tās nozīmi un kā 1937. gadā uz Valsts prezidenta K. Ulmaņa ierosinājumu to pārdēvēja par Ģimenes dienu, tā reizē godinot visu ģimenes vienību. Nolasīja arī skaisto Leonida Breikša dzejoli "Mātei".

Savus iespaidus par Latvijas apciemojumu lietišķi isumā pastāstīja Bruno Innus. Starp citu, viņš apmeklējis bāriņu namus un skolas. Visur iepriecinājusi lielā tirībā un kārtība. Šai vidē aug un veidojas nākamā latviešu tauta. Žēl, ka nepietiek pats visnepieciešamākais. Būtu jāuzsāk kāda palīdzības akcija, kas to novērstu. Viņš norādīja, ka 40% no Latvijas budžeta aiziet pensijās, ko sievietes tiesīgas saņemt ar 55 gadiem, vīrieši - ar 60. Būtu vajadzīga kāda persona, kas zinātu par atbalsta nepieciešamību, jo esot bijuši gadījumi, kur sūtījumi nokļuvuši nepareizās rokās.

V. Paegle nolasīja no Teteles pamatskolas saņemto vēstuli pensionāriem pateicībā par saņemtiem palīdzības saiņiem skolas bērniem.

Lielu jautrību ienesa Eižena Reveliņa priecīgā kopā padziedāšana ar viņa solo dziedājumiem un mūzikālo pavadījumu. Braši izskanēja gan maigā "Aijā žūžū, lāča bērni", gan "Dažu skaistu ziedu" un citas. Gribētos vēlēt, lai šāda kopā padziedāšana notiktu visos saietos, jo visos laikos dziesma vieno, uzmundrina un stiprina iet tālāk mums katram nolikto dzīves ceļu.

Tā bija jauka pēcpusdienu savējo pulciņā.

Milda Ozola

+++++

Otrā maija pensionāru sanāksme notika 26. maijā. Sanāksmi atklājot, pr-ks V. Paegle sveicināja ciemiņus no Rīgas - Andri Biedriņu un pensionārus.

Ar klusuma brīdi pieminēja mūžībā aizsaukto biedru **Nikolaju Garais**.

Lūgšanas vārdus sacīja māc. G. Hūns.

Šī sanāksme bija veltīta Annas Priedītes piemiņai, tā izpildot viņas pēdējo vēlēšanos. Par viņu tuvāk pastāstīja paziņa Rolands Vitiņš. Siltās pusdienas bija brīvas un visiem ļoti garšoja.

Jūlijs Metums, kā parasti, iepriecināja pensionāru saimi ar saviem lasījumiem. E. Reveliņš ar savu sacerēto dzejoli. Neiztrūka dziedāšana E. Reveliņa akordeona pavadībā.

Pēc saietā notika Andra Biedriņa referāts ar slaidītēm par tematu "Latvijas kultūras - industriālā mantojama saglabāšana (Lasiet viņa runas tekstu iepriekšējā rakstā - Red.). pensionāru un DV Montrealas nodaļas izkārtotumā. Viņš Kanādā bija ieradies, lai pārstāvētu Latviju starptautiskās konferences. Referāts bija ļoti interesants, un klausītāji nebija vilušies. Saziedotos līdzekļus nosūtīs palīdzībai latviešu skolām Latvijā.

V. P.

+++++

9. jūnija sanāksmē bija ap 80 dalībnieku, no kuriem, apmēram, ceturtdaļa bija pulcējušies rīta pusē pasāktajā "Zvejnieka dēla" filmas izrādē, ko bija izkārtojis V. Paegle. Tādēļ kārtējo sanāksmi vajadzēja iesākt mazliet vēlāk kā ierasts,

AMBER

GLOBUS

Latviešu uzņēmums ar profesionālu pieredzi

PAKALPOJUMI

BALTIJAS VALSTĪS

Birojs Montrealā: 1625 Duff Court, # 412
Lachine, P. Q. H8S 1E5
☎ (514) 637-9495

SAIŅI AR GAISA SATIKSMI

◆ katru nedēļu; sasniedz Rīgu 5 dienās

SŪTĪJUMI AR KUĢI

◆ katru otro nedēļu,

◆ visi sūtījumi garantēti un apdrošināti,

◆ pieņem saiņus Jūsu mājās.

SŪTĀM SAGATAVOTUS PĀRTIKAS SAIŅUS

◆ pieprasiet mūsu cenrādi.

GARANTĒTA UN APDROŠINĀTA DOLĀRU PIEGĀDE LATVIJĀ

◆ naudas pārvedumi Kanādas un ASV dolāros.

RŪPĒJĀTIES PAR NAUDAS SAŅĒMĒJA DROŠĪBU!

◆ nevienam netiek izpausta naudas saņēmēja vārds,

◆ nevienam netiek izpausta sūtītā naudas summa

TĒRVETĒ

pārdodama

3 guļamistabu vasaras māja.

Montrealā lūdzam zvanīt

☎ 744-5595

jo skatītāji vēlējās sniegumu noskatīties līdz galam.

Lūgšanu teica J. Metums.

Biedrzīne ziņoja, ka jūnijā esot dzimuši 13 apvienības biedru, no kuriem 9 bija klāt, lai saņemtu viņas sirsniņos sveicienus. Pārējiem apsveikuma kartītes nogādās ar paziņām vai pastu. Katrs jubilārs varēja lepoties ar dažādu ziedu devumu, par ko jāpateicas tiem, kas šādai vajadzībai bija panēmuši līdz ziedu buntītes.

Par biedru apvienībā iestājies Konstantīns Čaks.

Plašāk pārrunāja vasaras mēnešu aprises. Jūlijā un augustā 10. septembrī paredzēta tikšanās Tērvetē ar Otavas Senioru kluba biedriem. Izbraukums uz Granbiju, Kvebekā, šobrīd vēl neradīja plašāku interesi. Bija ierosinājums braukt uz Otavu, kur ceturtdienās nav jāmaksā ieeja Civilizācijas mūzejā.

J. Metums lasīja humoresku par vecmāmiņam, bet E. Vitiņa pateicību no Latvijas. Tajā paldies par saņemtajām dzījām, kas ļoti noderot. J. Verners pieminēja, ka savā nesenajā Latvijas apciemojumā iepazīties ar baigiem apstākļiem Cēsu apkārtnē, kur vienā istabā mitot līdz 14 vecu ļaužu.

Ar biomagnētiskās terapijas dažādām iespējām iepazīstināja kādreizējais montrealietis, bet tagadējais torontietis I. Kiršteins. Stāstījums saistīja uzmanību un bija informatīvs.

M. Štauers

CIEMOS OTAVĀ

Otavas latviešu senioru kluba sekretāra Leopolda Kopela, kas skaitās kaimiņš pie mūsu ezera, aicināts, 2. jūnijā ciemojos viņu vidū. Devos ceļā dienu iepriekš.

Šķiet, ir vērts pāris vārdos pakavēties pie paša brauciena. Esmu drusku uztraucies, jo braucu uz mūsu galvas pilsētu. Esmu gan tur bijis vairākas reizes, bet tas pirms daudziem gadiem, un tad darišanas bija vairāk pilsētas centra rajonā. Tagad Otava izpletusies ar saviem jaunajiem īpašumu rajoniem, ceļiem un šosējām, kas iet krustām un šķērsām.

Pats brauciens iet bez starpgadījumiem, un man kabatā ir plāns, kā visvienkāršāk tikt pie mērķa - sekretāra mājas. Otavā nogriežos pa labi Blair ielā, pa kuŗu man jābrauc līdz Innes Road. Iela locas un nonāku pie satiksmes uguniņiem. Jāgaida. Otrā pusē redzu vienu ceļu, kas iet taisni, otrais liecas drusku pa kreisi un trešais vēl vairāk pa kreisi. Nekādu uzrakstu neredzu. Uguni mainās, un es pūšu pa to, kas iet taisni. Pēc pāris simts metriem iebraucu tādā kā slimnīcas pagalmā ar lieliem vārtiem, bet ceļš turpinās, un es sukāju tālāk. Nekādu uzrakstu nav. Sāku domāt, ka būs kādam jāpaprasa, kur man īsti braukt. Neviens tuvumā nav. Beidzot redzu kādu nākam un jautāju, vai esmu Blair ielā. Viņš man rāda, lai braucu atpakaļ un griežos tur, kur griežas autobusi. Pateicos un pucēju atpakaļ, autobusiem garām, tikai uz priekšu. Ielas un ceļi Otavā iet liču loču. Nav brīnums, ka radio un televīzija visus vienmēr brīdina, lai iedzēries nebrauc. Kaut gan biju pilnīgi "skaidrā", ceļa galā izrādījās, ka biju iebraucis ielā, kas domāta tikai autobusiem. Jau pa gabalu viens virs man māja abām rokām, lai es nebraucot tālāk. Piebraucu klāt un atvainojies stāstu, ka esmu nomaldījies. Šis redz, ka esmu "ārzemnieks", mani pamāca, lai steigšus griežu apkārt un laižu atpakaļ. Ja policija uz šī ceļa noķeršot, 100 dolāri pagalam (Laid nu laucinieku pilsētā!). Laimīgi tieku atpakaļ un pirmā šķērsielā nost. Īss likums un atkal ielu uguni uz visiem četriem stūriem. Kur es esmu? Uzrakstu nav. Domāju braukt līdz pirmai bencīna stacijai, lai iegūtu informāciju. Nogriežos pa labi, un pēc pāris minūtēm esmu vietā, kur ir laukums un daudz veikalu. Esmu vismaz ārā no dzīvās satiksmes un varu atvilkt elpu, leraugu pie mazās šķērsielas telefona būdu un kā par brīnumu, arī ielas nosaukumu. Zvanu Leopoldam - "nāc un glāb!" - un arī pastāstu, ka atrodos Lavrenča ielā un ka nevaru izkombinēt, kā tikt no šīs ķezas laukā. Viņš man prasa šķērsielas nosaukumu, bet uzraksta nav. Es solos noskaidrot un atkal piezvanīt. Pirmais, kas iet pa šo ielu, rausta plecus un mēģina saskatīt ielas nosaukumu, bet tāda nav, un viņš nezina. Nākamais ir tādā pat neziņā, tikai rāda, ka tālāk, nākamā ielā esot kāds japāņu nosaukuma hotelis. Tas, protams, man neko nepalīdz. Trešais, kam prasu, ir tikpat gudrs. Stāvu uz ielas stūra un man ienāk prātā ķencis no "Mērnieku laikiem", un kā viņam savā laikā gājis pa Rīgu. Paejos mazliet sāņus un ieraugu pāri ielai lielu izkārti. Izrādas, ka esmu lielās Laurenču tirgus ēkas tuvumā. Zvanu Leopoldam, un jau pēc pusstundas esam viņa mājā.

Otavas latviešu senioru klubs savas sanāksmes notur Miera draudzes baznīcas lejas zālē. Tā ir pietiekami liela un mājīga tālpa. Pati baznīca ļoti atgādina mums visiem pazīstamo igauņu Sv. Jāņa baznīcu Marcil ielā. Baznīcas augšējā stāvā diezgan plaša bibliotēka. Lejas stāvā, blakus zālei ir virtuve, birojs un mācītāja istaba. Klubā ir ap 60 biedru. Valdē 5 locekļi. Priekšnieks Aleksandrs Sprūdžs, vietniece Velta Adamsons, kas abi patreiz atrodas ceļojumā Latvijā. Kasiere ir Mirdza Pārups, sekretārs, kas jau ziniet, Leopolds Koppels un valdes loceklis Egons Jēkabsons.

Uz šo sanāksmi saradušies 42 biedri. Sēžamies pie skaisti klātiem un puķēm greznotiem galdiem, lai baudītu siltas pusdienas, par kuŗām rūpējusies Gaida Lūsis ar palīdzību. Galda lūgšanu teic māc. E. Lange, kuŗš tagad tāpat kā citi ir seniora godā un kuŗu man bija izdevība iepazīt jau Latvijā.

Sanāksmi lietišķi un ar veiksmi vada Mirdza Pārups, atvietojo priekšnieku. Apsveica jūnijā dzimušos, dziedāja "Daudz baltu dieniņu" un pacēla tradicionālās vīna glāzes.

Programmas otrā daļā lasīja dažas dzejas un prozu.

Es nedomu sveicienu no montrealiešiem un saņēmu atpakaļ veselū klēpi otaviešu sveicienu, kas bija jāved atpakaļ. Pastāstīju otaviešiem par mūsu pensionāriem un to apvīnību.

Aizkustinošs ir sanāksmes noslēgums, kuŗā visi sadodas rokās un dzied "Daugav' abas malas". Tas tā viņiem pieņemts.

Otavas pensionāru klubs sanāksmes divus vasaras mēnešus pārtrauc, jo daudz biedru šogad viesosies Latvijā. Vislielākais pārsteigums man bija tas, ka es Otavā sastapu tik daudz sen neredzētu paziņu, kas kādreiz skaitījās kvebekieši.

Sirsnīgs paldies, mīlie otavieši, par tik skaistu un interesantu sastapšanos!

Eižens Reveliņš

DAŽĀDAS ZIŅAS

✦ XXI Baltiešu vakars Kanadas parlamentā, Otavā, notika 26. aprīlī. Tajā montrealiešus pārstāvēja Jānis Tērauds, Latviešu sabiedriskā centra valdes pr-dis, Andris Spura, Montreālas latviešu biedrības pr-ks. Rīkotāji - Baltiešu federācija Kanadā - bija panākuši labāku izkārtojumu kā iepriekšējo gadu. Parlamentāriešu vidū absolūtais vairākums bija liberāļu partijas pārstāvjiem. Lūgšanu angļiski un franciski teica arch. E. E. Rozītis. Galveno runu - Kanadas Ārlietu ministrs A. Kvelē (Quellē). Tās noslēgumā baltiešiem bija jāklusās nepieņemama norāde - mums kā kanadiešiem esot īpaši jā rūpējoties par to, lai Baltijas valstīs taptu ievērota krievu minoritāte (The Baltic States must make every effort to incorporate the Russians!)! Par to viņš aplausus nesaņēma. Viņš paziņoja, ka Kanadā caur Sarkano krustu, atvēlējusi papildus atbalstu medicīnas iegādei visām 3 Baltijas valstīm kopā. Priekšnesumu daļā veiksmīgi dziedāja igauņu baritons Avo Kittasks, ko pavādīja lietuviešu pianiste Natalija Indrušaite. Vakara dalībniekiem viņu sniegums gāja pie sirds. Bija jādod piedeva.

Baltiešu vārdā uzrunu teica Joana Kuras, lietuviete, federācijas prezidente. Viņa uzsvēra, ka šie iepazīšanās vakari turpināmi un ka baltieši sagaida no valdības vairāk atbalstu visām Baltijas valstīm, lai tās varētu ātrāk izkļūt no 50 gadu apspiestības, kas atstājusi redzamas pēdas. Pateicību visiem šī vakara dalībniekiem un rīkotājiem teica igauņu Laas Leivats.

Kā citus gadus, bija daudz un dažādu iespēju tikties ar vairākiem deputātiem un senatoriem, galvenokārt, kotteļu pusstundā pirms vakariņām. Pārrunas pie galdiem bija daudz intimākas un tiešākas nekā kājās stāvo, kā tas bija iepriekšējo gadu.

M. Š.

✦ Kanadas luterāņu baznīcas Austrumu sinodes pilnsapulcē, kas notiek ik pa 2 gadiem, mūsu Montreālas ev.-lut. Trisvienības draudzi laikā no 1. - 5. jūnijam, Niagarā, pārstāvēja māc. G. Hūns un delegāts M. Štauers. Pavisam kopā tajā piedalījās 5 latviešu mācītāji un 3 laji. Pārstāvēta bija ev.-lut. Sv. Andreja draudze, bet ne Hamiltonas un Otavas draudzes. Varētu jautāt - kāpēc?

Igauņu archibiskaps Udo Petersoo un prāv. J. Cālitis bija sagatavojuši īpašu semināru par luterisko Baznīcu Baltijas valstīs pēc apspiestības 50 gadiem. Arch. Petersoo semināru vadīja. Galvenais lektors tajā bija igauņu māc. Jaan Kīvit, Igaunijas ev.-lut. Baznīcas Konsistorijas viceprezidents un Tallīnas Sv. Gara draudzes mācītājs. Viņš spilgti, lakoniskā un lietišķā stāstījumā iepazīstināja pulcējušos ar garīgo dzīvi apspiestībā. Aculiecinieka vēstījums atstāja dziļu iespaidu. Prāv. J. Cālitis savā vērtējumā parādīja dziļu stāvokļa izpratni. Viņaprāt, izkāpjot no garīgās apspiestības, šobrīd pievilcīgāks izrādās katolicisms, kas savā struktūrā ir vairāk autoritatīvs (lielā mērā agrākai sistēmai), kamēr luterticība sakņojas iekšējā reliģiskā pārdzīvojumā, kuŗam vairums tautas patlaban neesot gatava. Tāpēc šodienas pretešķības un nedrošība.

Seminārā piedalījās ap 40 delegātu vai desmitā daļa no visiem (lielākā puse mācītāji). Tas bija ievērojams panākums un deva šejieniešiem plašāku ieskatu tajās problēmās, ar kādām jāstojas mūsu Baznīcai Baltijā un arī šeit. Atsaucība ir. Darbs jāturpina. Pēc diviem gadiem, varbūt, derētu pat plašāks stends ar dokumentāciju, kādu redzējām citām šejienes Baznīcas aktivitātēm. Seminārs izpelnījās plašāku aprakstu ikdienas pilnsapulces laikrakstā. Tā rīkotāji, savkārt, katram dalībniekiem izdalīja informācijas brošūru.

Sinodes sapulce deva labu ieskatu, kā jāvada plašākas šāda veida sanāksmes, kuŗās it tik daudz dalībnieku.

M. Štauers

*****

Šoreiz vēl izpaliek Montreālas Latviešu Biedrības gada sapulces reportāža un ziņojumi, kā arī LNAK 16. padomes 2. sesijas rezolūcijas un ieteikumi. Visu to ceram sniegt nākamajā numurā.

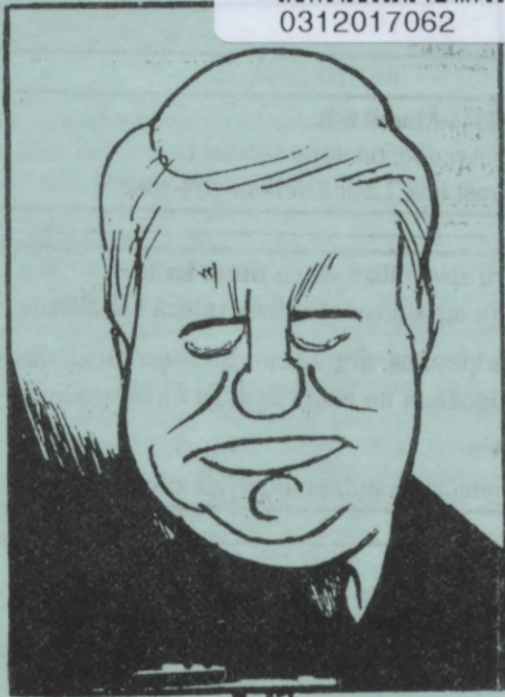
Tikai pēc pusgada esam atklājuši, ka katras lapas pēdējā līnijā esam 1994. g. vietā rakstījuši 1993. un, protams, vēl daudz citu agrāk nepamanītu kļūdu. Vēlamies visas tās novērst, bet... Bez kļūdām izdevums, diemžēl, nebūs. Jācer, ka tās nebūs pārāk lielas.

Redakcija

0312017062

Pagaidām Kremļa dārzā puķes nezied.

Latviešu uzņēmums ar profesionālu pieredzi
PAKALPOJUMI BALTIJAS VALSTĪS1968 BLOOR ST. W., TORONTO, ONT. M6P 3K9
Tel. (416) 604-9750 Darba laiks: Fax. (416) 604-9748
pirmd.—piekd. 9.00—19.00 sestdienās 10.00—16.001625 DUFF COURT, #412, LACHINE, QUEBEC H8S 1E5
Miss. J. Kemzane Tel. (514) 637-9495**SĒJAS LAIKA PIEDĀVĀJUMS!**ATBALSTIET LATVIJAS ZEMNIEKUS UN RAŽOTĀJUS!
Pasūtīniet saiņus, kas sastāv tikai no LATVIJAS
augstākās kvalitātes produktiem

Saiņis #1 — 11 kg. \$88.— (U.S. \$67.—)

1. Svaigi dārzeņi (tomāti, gurķi)	2 kg
2. Cukurs	3 kg
3. Milti	2 kg
4. Žāvēta krūtiņa	1 kg
5. Žāvēta desa	500 g
6. Siers	500 g
7. Laimas šokolādes konfektes	1 kg
8. Iebliezināts piens	400 g
9. Šprotes	2 x 250 g

Saiņis #2 — 9 kg. \$88.— (U.S. \$67.—)

1. Laimas šokolādes konfektes	1 kg
2. Šokolāde „Laima”	3 x 100 g
3. Sausā torte „Staburadze”	500 g
4. Sviesta cepumi	500 g
5. Grauzdēti rieksti	1 kg
6. Iebliezināts piens	400 g
7. Rozīnes	1 kg
8. Cukurs	3 kg
9. Medus	1 kg

Saiņis #3 — 11 kg. \$88.— (U.S. \$67.—)

1. Oļas	30 gab
2. Sviests	1 kg
3. Siers	500 g
4. Žāvēts šķiņķis	1 kg
5. Žāvēta desa	500 g
6. Šprotes	4 x 250 g
7. Cukurs	2 kg
8. Milti	2 kg
9. Šokolāde „Laima”	3 x 100 g
10. Sausā torte „Staburadze”	500 g

Šiem saiņiem iespējams pievienot atsevišķus produktus,
kas Latvijā netiek ražoti:

1. Šķīstošā kafija „Nescafe”	100 g	— \$3.50 (U.S. \$2.40)
2. Dabīgā kafija (vakuma pakas)	500 g	— \$6.00 (U.S. \$4.70)
3. Rieksstu sviests	500 g	— \$3.75 (U.S. \$3.00)
4. Margarīns	400 g	— \$2.50 (U.S. \$2.00)
5. Augu eļļa	1 l	— \$3.50 (U.S. \$2.80)
6. Augļi (banāni, citroni, apelsīni)	2 kg	— \$6.50 (U.S. \$ 4.70)

Šīs cenas pievienojamiem produktiem derīgas tikai augšminētajiem saiņiem.

PIEGĀDE GARANTĒTA, IESKAITOT NOSŪTĪŠANU UN PIEVEŠANU MĀJĀS
Izsūlām parakstu par saiņu saņemšanu**COLLINS CLARKE**
MACGILLIVRAY
WHITE**Funeral Directors**• 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514 - 483-1870FLOWERS
by
Laryanna**MAX-IMMO**

Courtier En Immeubles

MLSUldis Lusis, B. A.
Agent immobilier
☎514-488 7615**PAKALPOJUMI**nekustāmo īpašumu tirdzniecībā.
Zvaniet! - Tel. 514-488-7615*****
MLB ZIŅOTĀJS / ISSN 0227 - 2433

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Quē., Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832

REDAKTORS: Mārtiņš Štauers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Quē., Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832

ADMINISTRATORE: Anita Poriete-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Quē., Canada H9R 2X5, tālrunis 514-697-6624

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 27.50 gadā; MLB biedriem, pensionāriem un kaŗa invalīdiem
\$ 22.50; gaisa pasta piemaksa uz ASV \$ 6.00, uz citiem kontinentiem - \$ 20.00 gadā; atsevišķas burtnīcas -
pret \$ 2.50 ziedojumu.Lappušu sleju maksas: mazākais paziņojums \$ 20.-, 1/4 lpp. - \$ 25.-, 1/3 lpp. - \$ 30.- pilna lpp. - \$ 60.-, paziņojumu sagatavošana
- \$ 20.-; čeki rakstāmi uz Montreal Latvian Society vārda. MLB Ziņotājs, tāpat kā MLB, ir bezpeļņas pasākums.MLB Ziņotājs iznāk ik mēneša sākumā. Materiāli tekošajam numuram iesūtāmi vai nododāmi redakcijā līdz ik mēneša 15. da-
tumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus isināt. Raksti un vispārējās ziņas nepauz
ne MLB valdes, nedz redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatus iztīrītājos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod pilna adrese,
telefona numurs un jāparakstas. Redakcija iesūtītos rakstus neuzglabā un nesūta atpakaļ.MONTREAL LATVIAN SOCIETY
ASSOCIATION LETTONE DE MONTREAL

JUNE 1994 JUIN

MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS
BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Association Lettone de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society - 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Quē., Canada H9X 2R2, tel. 514-457-9832